

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Moldova Dorește să Aibă Aceleași Relații cu NATO ca și Țările UE Nemembre ale Alianței. MAEIE. 30.10.2008.
- Jaap de Hoop Scheffer: NATO Nu Are Niciun Mandat în Reglementarea Transnistreană. NewsIn. 30.10.2008.
- Consultări Politice Moldo-Franceze. MAEIE. 03.11.2008.
- Noul Ambasador al Italiei a Înمânat Copiile Scrisorilor de Acordare. 03.11.2008.
- Ministrul de Externe al Italiei, Franco Frattini, Va Efectua o Vizită de Lucru la Chișinău. NewsIn. 06.11.2008.
- Andrei Stratan: Călea Noastră spre UE Nu ne Împiedică să Avem o Cooperare Bună în Cadrul Altor Organizații Regionale. NewsIn. 06.11.2008.
- Ambasadorul Norvegiei în Moldova Oysten Hovdkin: Grăbirea Negocierilor dintre UE și Moldova Depind de Voința Politică a Chișinăului. NewsIn. 10.11.2008.
- La Bruxelles, au Fost Discutate Probleme Privind Comerțul și Investițiile între RM și UE. MAEIE. 13.11.2008.
- Ministrul-consilier al Ambasadei Lituaniei în Moldova Crede că Negocierile cu UE Vor Începe După Alegerile Parlamentare din 2009. Info-Prim Neo. 13.11.2008.

Ucraina – Republica Moldova

- Relațiile Moldo-Ucrainene. Parlamentul RM. 04.11.2008.

Rusia – Republica Moldova

- Moldova a Propus Rusiei să Activizeze Colaborarea. Infotag. 10.11.2008.
- În Moldova s-a Deschis Reprezentanța Comercială a Rusiei. Infotag. 14.11.2008.
- Vladimir Putin a Efectuat o Vizită oficială în Moldova. Guvernul RM. 15.11.2008.

SUA – Republica Moldova

- Vladimir Voronin la Felicitat pe Barack Obama. Președinția RM. 05.11.2008.
- Ambasadorul SUA la Chișinău, Asif Chaudry: Relațiile dintre SUA și Republica Moldova Sunt Viabile și Solide. NewsIn. 05.11.2008.
- Întrevederea Prim-Ministrului Zinaida Greceanîi cu Ambasadorul SUA la Chișinău, dl Asif A. Chaudry. Guvernul RM. 06.11.2008.

Cooperarea regională

- APCEMN va Crea o Delegație Permanentă Pentru a Intensifica Procesul de Integrare Europeană. Info-Prim Neo. 04.11.2008.
- Igor Dodon: Moldova Este Pentru Mult Timp în Cadrul CSI. Unimedia. 07.11.2008.
- Cooperarea Moldovei în cadrul CSI. Guvernul RM. 11.11.2008.

- Președintele Vladimir Voronin s-a Întîlnit cu Șefii de Guvern ai CSI. Președinția RM. 14.11.2008.
- Moldova a Început să Prezideze în CSI. Infotag. 14.11.2008.
- Secretarului Executiv al CSI Consideră că CSI Este Vie și Se Mișcă Înainte. APE. 14.11.2008.
- Reuniunea Adunării Parlamentare a ICE la Chișinău. Parlamentul RM. 14.11.2008.

Conflictul Transnistrean

- Ministerul Reîntăririi Dezmințe Declarațiile Liderului de la Tiraspol. Infotag. 06.11.2008.
- OSCE și Moldova Optează Pentru Reluarea Negocierilor în Format „5+2”. Infotag. 11.11.2008.
- Igor Smirnov Nu Intenționează să Examineze Propunerile Chișinăului. Infotag. 11.11.2008.
- Întrevedere Igor Smirnov – Heikki Talvitie. Infotag. 12.11.2008.
- Depușii Transnistriei Propun să Atragă EUBAM pentru Controlul “Granițelor” cu Moldova. Infotag. 13.11.2008.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Politicienii Moldoveni au Salutat Victoria lui Barack Obama. NewsIn. 05.11.2008.
2. Ce Ar Putea Face Noua Administrație de la Washington pentru Statele Unite? Pe plan global? Pentru Moldova? Iurie Leancă. Radio Europa Liberă. 08.11.2008. Transcris APE.
3. Marianne Miko Consideră că Liberalizarea Vizelor UE pentru Moldoveni ar Contrabalansa Influența Rusiei. Radio Europa Liberă. 30.10.2008. Transcris APE.
4. Noul Acord dintre UE și Moldova Va Fi Inspirat din Acordurile de Stabilizare și Asociere, dar Nu Va Avea o Perspectivă Clară de Aderare la UE. NewsIn. 07.11.2008.
5. MAEIE Speră că Negocierile Privind Noul Acord UE-RM Vor fi Lansate în Prima Jumătate a Anului 2009. Info-Prim Neo. 08.11.2008.
6. Euromonitor Nr. 3 (12). ADEPT & Expert Grup. 12.11.2008.
7. Este Moldova Pregătită Pentru a Începe Negocierile cu UE Asupra Noului Cadru Juridic? Comentariu de Victor Chirilă. APE. 13.11.2008.
8. Eugen Revenco: CSI s-a Dovedit Total Ineficientă. APE. 13.11.2008.
9. Relațiile cu Republica Moldova în Programele Partidelor din România? Radio Europa Liberă. 06.11.2008. Transcris APE.
10. Nicio Țară Nu Este Ferită de Taifunul Financiar. Iurie Leancă, Vicepreședinte ASCOM Group. Radio Europa Liberă. 25.10.2008. Transcris APE.
11. Eugen Revenco: Rusia Acum Încearcă să Repare Consecințele Războiului în Caucaz. Radio Europa Liberă. 03.11.2008. Transcris APE.

I. ȘTIRI PE SCURT

3 noiembrie	Dl Stefano De Leo a înmănat dlui Andrei Stratan, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, copiile scrisorilor de acreditare în calitate de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Italiei în Moldova
6 noiembrie	Ambasadorul SUA în Moldova Asif A. Chaudry a prezentat Primului ministru un plan de acțiuni ce ar urma să fie implementat în domeniul combaterii traficului de ființe umane de către Moldova cu asistența SUA
10 noiembrie	Dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevedere cu Trimisul Special al Președintelui în exercițiu al OSCE, Ambasadorul Heikki Talvitie
10 noiembrie	O delegație a Comisiei pentru petiții a Camerei Deputaților din Republica Cehă condusă de președintele acesteia Zuzka Berbarova-Rujbrova a efectuat o vizită de lucru în Republica Moldova
11 noiembrie	Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere cu Președintele Comitetului Executiv CSI, Serghei Lebedev
12 noiembrie	ADEPT și Expert Grup au lansat nr. 12-ce al Euromonitorului
13 noiembrie	La Bruxelles a avut loc cea de-a 6-a reuniune a Subcomitetului de Cooperare RM—UE pentru Comerț și Investiții
14 noiembrie	La Chișinău a avut loc Reuniunea Șefilor de Guverne ai CSI
14 noiembrie	Vizita oficială în Moldova a Prim-Ministrului Federației Ruse, Vladimir Putin

Integrarea Europeană

- **Moldova Dorește să Aibă Aceleași Relații cu NATO ca și Țările UE Nemembre ale Alianței. MAEIE. 30.10.2008.**

La 30 octombrie 2008, dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevedere cu dl Jaap de Hoop Scheffer, Secretar General NATO, aflat într-o vizită de lucru la Chișinău. În cadrul acesteia au fost examinate aspecte ale cooperării țării noastre cu Alianța Nord-Atlantică în baza Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP). Șeful diplomației moldovenești a efectuat o trecere în revistă a ultimelor evoluții în implementarea Planului de Acțiuni, subliniind aportul acestuia la realizarea reformei sectorului de securitate și apărare al RM. Apreciind semnificația vizitei Secretarului General Jaap de Hoop Scheffer la Chișinău, dl Andrei Stratan a subliniat că „Republica Moldova își dorește același gen de relații cu NATO ca și țările UE nemembre ale Alianței”. Menționând rolul Federației Ruse în soluționarea conflictului transnistrean, Andrei Stratan a accentuat importanța faptului ca subiectul dat să se afle permanent pe agenda dialogului NATO și UE cu Rusia. La rândul său, Secretarul General NATO a reiterat susținerea Alianței pentru identificarea unei soluții pentru

conflictul transnistrean și a salutat eforturile RM de integrare europeană.

- **Jaap de Hoop Scheffer: NATO Nu Are Niciun Mandat în Reglementarea Transnistreană. NewsIn. 30.10.2008.**

Aflat joi, 30 octombrie, la Chișinău, dl Jaap de Hoop Scheffer, Secretarul General al NATO a declarat că NATO nu are niciun mandat în reglementarea transnistreană, dar țările alianței speră că prin onorarea de către Rusia a acordurilor de retragere din R. Moldova problema transnistreană își va putea găsi o soluție, a declarat secretarul general NATO. De asemenea, după întrevederea cu președintele moldovean Vladimir Voronin că NATO, Secretarul General al NATO a declarat că se așteaptă la desfășurarea în primăvară a unor alegeri parlamentare libere și corecte în Republica Moldova. „Ne dorim dezvoltarea bunelor relații pe care le avem cu Chișinăul și sperăm foarte mult să asistăm la alegeri libere și corecte în primăvara. NATO este dispusă să ofere ajutor în măsura posibilităților sale în această privință, astfel încât pe viitor să avem o cooperare nu doar în plan politic, dar și în multiplele aspecte practice”, a spus Jaap de Hoop Scheffer. Jaap de Hoop Scheffer a salutat decizia Chișinăului de a trimite 5 elicoptere în Afganistan, elicoptere care activează sub umbrela ONU, și asta, pentru că Afganistan este o prioritate pentru NATO acum.

„Astfel, Republica Moldova a devenit un exportator de securitate”, a subliniat Jaap de Hoop Scheffer, menționând că a discutat cu președintele Voronin și situația relațiilor internaționale după evenimentele Georgia din luna august, dar și relațiile dintre NATO și Rusia. Președintele Voronin la rândul său a salutat de sprijinul politic al Alianței pentru proiectul integrării europene a Republicii Moldova și pentru soluționarea conflictului transnistrean. Potrivit lui, în timpul întâlnirii a făcută o evaluare a relațiilor dintre Republica Moldova și NATO, „ținând cont de noile profocări la adresa securității care nu țin cont de frontiere”. „Am reinterat interesul țării noastre de a continua dialogul politic și cooperarea practică cu NATO, ținând cont de principiul neutralității constituționale țării noastre și în conformitate cu prevederile planului individual de acțiuni Republica Moldova-NATO (IPAP). Potrivit lui Voronin, IPAP contribuie substanțial la implementarea unor reforme importante în sectorul de securitate al Republicii Moldova, aducând drept exemplu elaborarea concepției securității naționale, iar în consecință a fost discutată și propunerea de a elabora și un nou plan de acțiuni cu NATO – IPAP2.

- **Consultări Politice Moldo-Franceze. MAEIE. 03.11.2008.**

În perioada 27 octombrie – 1 noiembrie 2008, la Paris, s-a desfășurat cea de-a doua rundă de consultări politice la nivel de directori de departamente ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și Ministerului Afacerilor Externe și Europene al Franței. În cadrul întrevederilor au fost discutate rezultatele vizitei din 6 octombrie în Republica Moldova a Secretarului de Stat pentru afaceri europene al Franței, dl Jean-Pierre Jouyet. În contextul abordării problematicei integrării europene a țării noastre, delegația moldovenească a adus mulțumiri părții franceze pentru sprijinul în elaborarea concluziilor privind Republica Moldova adoptate în cadrul Consiliului Miniștrilor de externe ai UE din 13 octombrie 2008. La rândul lor, oficialii francezi au reconfirmat disponibilitatea de a promova aprobarea, până la sfârșitul anului curent, a deciziei UE privind mandatul de negocieri pentru noul Acord UE—RM.

- **Noul Ambasador al Italiei a Înmânat Copiile Scrisorilor de Acreditare. 03.11.2008.**

La 3 noiembrie curent, dl Stefano De Leo i-a înmânat dlui Andrei Stratan, Ministrul Afacerilor

Externe și Integrării Europene, copiile scrisorilor de acreditare în calitate de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Italiei în țara noastră. În cadrul întrevederii cu această ocazie, a fost efectuat un schimb de opinii asupra stadiului actual al relațiilor bilaterale moldo-italiene, interlocutorii apreciind înalt dialogul politic dintre Italia și Republica Moldova. Ministrul a adus mulțumiri pentru sprijinul acordat aspirațiilor de integrare europeană a țării noastre și și-a exprimat speranța că, în spiritul bunelor relații dintre cele două țări, partea italiană va susține poziția Republicii Moldova privind tratarea diferențiată în procesul de integrare europeană, precum și dezideratul de a semna un acord de asociere cu UE. Cu referire la consecințele conflictului transnistrean, interlocutorii au împărtășit aceleași poziții privind soluționarea definitivă a conflictului exclusiv pe cale pașnică, în baza respectării principiului integrității teritoriale a țării și a negocierilor în formula „5+2”.

- **Ministrul de Externe al Italiei, Franco Fratini, Va Efectua o Vizită de Lucru la Chișinău. NewsIn. 06.11.2008.**

Ministrul de Externe al Italiei, Franco Fratini, va efectua o vizită de lucru la Chișinău la 24 noiembrie, iar, până la 1 ianuarie 2009, Italia își va deschide și o ambasadă în Republica Moldova, a declarat, la 6 noiembrie Ministrul moldovean de Externe Andrei Stratan. Potrivit lui Stratan, lucrările de amenajare a noului sediu pentru ambasadă sunt în curs de finalizare, iar săptămâna curentă ambasadorul Italiei la Chișinău i-a înmânat scrisorile de acreditare. Italia nu a avut până în prezent ambasadă și nici consulat la Chișinău, chiar dacă Italia este una dintre principalele destinații ale fluxurilor de migranți moldoveni care își caută un loc de muncă peste hotare. Vizele pentru plecarea în Italia sunt perfectate la consulatul de la București. Odată cu aderarea României la UE în 2007, când a fost introdus regim de vize cu Republica Moldova, perfectarea unei vize pentru Italia necesită în prealabil obținerea unei vize pentru România, ceea ce mărește considerabil numărul de solicitanți de viză și implică cozile din fața consulatului român la Chișinău.

- **Andrei Stratan: Calea Noastră spre UE Nu ne Împiedică să Avem o Cooperare Bună în Cadrul Altor Organizații Regionale. NewsIn. 06.11.2008.**

La 6 noiembrie, Ministrul de Externe Andrei Stratan a reconfirmat faptul că Republica Moldova dorește

să meargă pe calea integrării europene, chiar dacă la Chișinău vor fi desfășurate în această lună două summit-uri importante – al Comunității Statelor Independente (fostele republici sovietice fără statele Baltice), la care și-a confirmat participarea premierul rus Vladimir Putin, și summitul Inițiativei Central Europene, la care va participa și premierul român Călin Popescu Tericeanu. „Mergem spre Europa, pentru că cursul politicii externe și interne a fost proclamat și el este ireversibil. Dar calea noastră spre UE nicidecum nu ne împiedică să avem o cooperare bună și să participăm în cadrul mai multor organizații regionale, care nu se contrapun aspirațiilor și viitorului nostru european”, a declarat Andrei Stratan. Ministrul moldovean de Externe și-a exprimat speranța că în luna decembrie UE va elibera mandatul pentru negocierea unui nou acord politic cu Republica Moldova. „Sperăm că această decizie va fi adoptată în luna decembrie la nivelul consiliului UE și țările membre ale UE vor elibera mandat Comisiei Europene pentru a începe negocierile cu Republica Moldova”, a spus Stratan. Întrebat dacă Chișinăul este pregătit pentru aceste negocieri și are specialiști pentru negocierea unui document atât de important cu UE, Stratan a spus că echipa de negociatori este acum în constituire, la fel ca și mecanismele interne necesare pentru lansarea acestor negocieri. „Avem deja experiență pentru că acest lucru s-a făcut deja în anul 2005, în preajma perioadei de negocieri a Planului de Acțiuni dintre Republica Moldova și UE. Nu este ceva complicat. Este necesar să fim consecvenți în activitățile de negocieri și să ne străduim să includem în următorul document ceea ce este prioritar și major pentru interesele țării noastre și populației din Republica Moldova”, a mai declarat pentru NewsIn ministrul moldovean de Externe Andrei Stratan.

- **Ambasadorul Norvegiei în Moldova Oysten Hovdkin: Grăbirea Negocierilor dintre UE și Moldova Depind de Voința Politică a Chișinăului. NewsIn. 10.11.2008.**

Diplomatul norvegian, a cărui țară a respins de două ori aderarea la UE, dar este membră fondatoare a NATO, consideră că grăbirea negocierilor dintre UE și Chișinău și includerea Moldovei în pachetul Balcanilor de Vest depind de capacitatea și voința politică a Chișinăului de a îndeplini criteriile de aderare. "Norvegia speră că R. Moldova va îndeplini curând criteriile pentru aderarea la UE. Depinde mai mult de Republica Moldova decât de UE. Uniunea a instituit o serie de condiții de admitere, dar se pare că alte țări din Balcanii de Vest sunt mai aproape de

a îndeplini criteriile impuse de UE. Așa că tot ceea ce pot să spun este că depinde de ceea ce reușește R. Moldova să facă", a conchis ambasadorul.

- **La Bruxelles, au Fost Discutate Probleme Privind Comerțul și Investițiile între RM și UE. MAEIE. 13.11.2008.**

La 13 noiembrie, la Bruxelles, a avut loc cea de-a 6-a reuniune a Subcomitetului de Cooperare RM—UE pentru Comerț și Investiții. În cadrul reuniunii experții moldoveni și comunitari au efectuat un schimb de opinii privind comerțul extern și climatul investițional, alte aspecte aferente acestei tematici, comerțul bilateral și cel desfășurat de Republica Moldova în cadrul aranjamentelor regionale. Referitor la relațiile comerciale moldo-comunitare, părțile au apreciat evoluțiile din anul curent. Cu titlu aparte, a fost menționată valorificarea Preferințelor Comerciale Autonome, sporirea ponderii UE ca principal partener comercial al Republicii Moldova, implementarea standardelor europene în domeniile vamal, protecției proprietății intelectuale și achizițiilor publice. <http://www.mfa.gov.md/noutati/3907/>

- **Ministrul-consilier al Ambasadei Lituaniei în Moldova Crede că Negocierile cu UE Vor Începe După Alegerile Parlamentare din 2009. Info-Prim Neo. 13.11.2008.**

La 13 noiembrie, Ministrul-consilier al Ambasadei Lituaniei în Moldova, Loreta Zakareviciene, a participat la dezbaterile organizate de către Institutul pentru Inițiative Sociale și Dezvoltare IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Fundația „Friedrich Ebert”. În cadrul dezbaterilor oficialul de la Ambasada Lituaniei a declarat că, în opinia sa, mandatul pentru negocierile unui nou acord juridico-politic dintre R. Moldova și UE va fi aprobat în câteva săptămâni, până la Crăciun. „Negocierile vor începe, însă, doar după alegerile parlamentare din 2009, care vor constitui un test major pentru Moldova”, mai crede ea. Este îmbucurător faptul că 75% din moldoveni doresc integrarea Moldovei în Uniunea Europeană. Drumul spre UE, însă, va fi unul lung și greu, avertizează Loreta Zakareviciene. Lituaniei i-au trebuit 10 ani de muncă asiduă pentru a ajunge membră a Comunității Europene. Pentru Moldova acest drum ar putea fi și mai lung pentru că în Lituania, spre deosebire de Moldova, exista un consens politic total, integrarea europeană fiind în același timp o idee națională. Zakareviciene nu crede că diferendul transnistrean este o piedică pentru integrarea R. Moldova. „Conflictul transnistrean se

va rezolva pe parcursul acestui drum lung spre UE, mai ales că schimbările spre bine pe care le va aduce procesul de integrare vor fi atractive și pentru populația din stânga Nistrului. Nici un conflict de acest gen nu durează veșnic”, afirmă oficialul. Loreta Zakareviciene apreciază eforturile autorităților de la Chișinău de a soluționa conflictul transnistrean în formatul de negocieri 5+2, dar subliniază că nu este suficientă voința unei singure părți pentru a rezolva un conflict.

Ucraina – Republica Moldova

- **Relațiile Moldo-Ucrainene. Parlamentul RM. 04.11.2008.**

La 4 noiembrie, Președintele Parlamentului Marian LUPU a avut o întrevedere cu Nicolai Tomenco, vicepreședinte al Radei Supreme a Ucrainei. Nicolai Tomenco s-a aflat la Chișinău cu ocazia participării la cea de-a 32-a sesiune plenară a Adunării Parlamentare a Cooperării Economice la Marea Neagră. Marian LUPU și Nicolai Tomenco au făcut un schimb de opinii vizavi de situația politică internă din Republica Moldova și Ucraina în perspectiva viitoarelor alegeri parlamentare. Conducerea Republicii Moldova, a afirmat Președintele Parlamentului, este profund interesată în menținerea stabilității politice din Ucraina, în dezvoltarea economică a țării vecine și a cooperării bilaterale moldo-ucrainene în interesul celor două popoare. Cei doi interlocutori au evidențiat, de asemenea, necesitatea impulsivării cooperării comercial-economice dintre Republica Moldova și Ucraina. <http://www.parlament.md/news/pressrelease/04.11.2008/>

Rusia – Republica Moldova

- **Moldova a Propus Rusiei să Activizeze Colaborarea. Infotag. 10.11.2008.**

Moldova și Rusia se pronunță pentru activizarea colaborării bilaterale. Prevederile respective au fost fixate în protocolul semnat la Moscova, în cadrul încheierii ședinței a 10-a a Comisiei interguvernamentale mixte moldo-ruse pentru colaborare economică. Partea moldavă a propus deschiderea celui de al doilea punct vamal pentru exportul producției agricole moldovenești. La moment toate produsele agroalimentare din Republica Moldova se importă în Federația Rusă în regimul vamal preferențial a "ghișeului unic", printr-un singur punct vamal. Actul mai prevede examinarea de către partea rusă a propunerii părții moldave de a permite importul cărnii de porcine

moldovenești pe piața Federației Ruse. În domeniul transportului, partea rusă va examina posibilitatea majorării numărului de autorizații pentru transportul auto marfar pentru anul 2009. În anul 2008 transportatorii autor marfari au beneficiat de 760 de autorizații, dintre care 590 cu anumite restricții. La ședință s-a discutat, de asemenea, problema datoriilor "Moldovagaz" către "Gazprom". Drept una din posibilitățile soluționării problemei, părțile au examinat modalitatea restructurării datoriilor pentru gazele naturale prin transferul datoriei ce revine părții din stânga Nistrului de la balanța întreprinderii "Moldovagaz" la balanța Administrației Transnistrene. Datoriile Transnistriei pentru gaz, împreună cu cele istorice și cu amenzile, constituie \$1,6 mlrd. În ianuarie-august regiunea a consumat gaz în valoare de \$212 mil, însă a plătit doar \$25,4 mil.

O altă prevedere a protocolului constituie examinarea de către Federația Rusă a propunerii părții moldave de a majora tarifului de transportare a gazului rusesc spre țările balcanice, efectuat prin teritoriul Republicii Moldova. Costul tranzitului a 100 metri cubi de gaz rus pe teritoriul Moldovei rămâne neschimbat din secolul trecut, constituind \$2,5 pentru 1000 km. "Gazprom" numai de la începutul anului a ridicat prețul la gaz pentru Moldova de patru ori: de la \$191 - la \$283 pentru o mie de metri cubi.

- **În Moldova s-a Deschis Reprezentanța Comercială a Rusiei. Infotag. 14.11.2008.**

La 14 noiembrie, la Chișinău s-a deschis Reprezentanța comercială a Rusiei în Moldova. La ceremonia de deschidere a ei, copreședintele comisiei interguvernamentale moldo-rusă pentru cooperare economică, ministrul învățământului din Rusia, Andrei Fursenco, a menționat creșterea circulației de mărfuri între Moscova și Chișinău. "Reprezentanța comercială va ajuta subiecților economici ruși și moldoveni să facă comerț mai activ între ei" - a spus Fursenco. El și-a exprimat speranța că în timpul apropiat Rusia și Moldova vor extinde numărul întreprinderilor mixte de prelucrare a producției agricole. "Noi intenționăm să colaborăm în sfera energetică și a gazelor naturale, dând un nou impuls dezvoltării relațiilor bilaterale în acest domeniu" - a menționat el. Prim-viceprim-ministrul, ministrul economiei și comerțului, Igor Dodon, a spus că "Moldova și Rusia au o gamă largă de interese și o bună înțelegere reciprocă".

- **Vladimir Putin a Efectuat o Vizită oficială în Moldova. Guvernul RM. 15.11.2008.**

După încheierea lucrărilor Summitului CSI, Președintele Guvernului Federației Ruse, Vladimir Putin, a efectuat o vizită oficială de scurtă durată în Republica Moldova. Prim-ministrul Federației Ruse a remarcat tendințele pozitive în relațiile bilaterale moldo-ruse. După ce în anul 2007 volumul schimburilor comerciale bilaterale a atins cifra de 1,3 miliarde de dolari, iar în opt luni ale anului curent acestea s-au dezvoltat dinamic, avem toate premisele să credem că, în acest an, comerțul bilateral va depăși 2 miliarde de dolari, a declarat Vladimir Putin. Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a menționat că toate aspectele cooperării moldo-ruse, discutate la întâlnirile bilaterale, au fost acceptate de ambele părți fără obiecții. „Acest fapt demonstrează nivelul înalt de încredere între țările noastre,” a declarat Zinaida Greceanîi. În cadrul vizitei Prim-ministrului Federației Ruse, Vladimir Putin, a fost semnată o serie de acorduri de colaborare bilaterală, inclusiv un Program de cooperare economică bilaterală pentru anii 2009 – 2020, un acord de colaborare în sfera tehnologiilor informaționale și un acord de colaborare în domeniul culturii și turismului. Totodată, întreprinderea Inter RAO ES și Moldelectrica au semnat, în prezența Prim-miniștrilor celor două țări, un acord de funcționare în regim comun cu sistemul energetic al României a câtorva blocuri energetice de la Centrala electrică de sistem de la Cuciurgan. Acest fapt va permite, potrivit reprezentanților companiilor, majorarea exporturilor de energie electrică în România până la 400 de MWți sau 290 mln. kWți/h pe lună. <http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=949015&y=2008&m=11>

SUA – Republica Moldova

- **Vladimir Voronin la Felicitat pe Barack Obama. Președinția RM. 05.11.2008.**

La 5 noiembrie, Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a adresat un mesaj de felicitare lui Barack Obama, cu prilejul alegerii sale în funcția de Președinte al Statelor Unite ale Americii. În mesaj se menționează că alegerea cu adevărat istorică, făcută de poporul american, este o alegere în favoarea schimbării, progresului și prosperității, având la bază principiile fundamentale ale democrației.

- **Ambasadorul SUA la Chișinău, Asif Chaudry: Relațiile dintre SUA și Republica**

Moldova Sunt Viabile și Solide. NewsIn. 05.11.2008.

La 5 noiembrie, în contextul rezultatelor alegerilor prezidențiale din Statele Unite, Ambasadorul SUA la Chișinău, Asif Chaudry a declarat că "Ceea ce s-a întâmplat la aceste alegeri a demonstrat că America este țara tuturor oportunităților. Victoria democrației este ceea ce sărbătorim în această dimineață", a declarat ambasadorul SUA la Chișinău, Asif Chaudry. "Relațiile dintre SUA și Republica Moldova sunt viabile și solide, și Chișinăul este văzut ca un partener de încredere al Washingtonului și aceste lucruri nu se vor schimba după alegeri", a declarat ambasadorul american Asif Chaudry, care a reconfirmat faptul că victoria lui Obama nu va schimba atitudinea Washingtonului față de Republica Moldova. "Relațiile noastre vor continua să se dezvolte pe aceleași baze și principii – susținerea integrității teritoriale a Republicii Moldova și susținerea pentru parcursul democratic al Chișinăului", a spus ambasadorul american.

- **Întrevederea Prim-Ministrului Zinaida Greceanîi cu Ambasadorul SUA la Chișinău, dl Asif A. Chaudry. Guvernul RM. 06.11.2008.**

În cadrul întrevederii de lucru din 6 noiembrie, dna Asif A. Chaudry a prezentat Primului ministru un plan de acțiuni ce urmează a fi implementat în domeniul combaterii traficului de ființe umane, după ce Republica Moldova a fost ridicată în categoria a doua de țări în lista de monitorizare a Departamentului de stat. „Planul de acțiuni pune accent pe identificarea continuă a persoanelor cu funcții oficiale, bănuite de implicare în traficul de ființe umane și sancționarea acestora în instanță,” a declarat ambasadorul Statelor Unite. De asemenea, planul prevede elaborarea unui Cod de conduită pentru persoanele implicate în activitățile de combatere a traficului de ființe umane, acordarea de asistență victimelor și protecție martorilor și altor persoane implicate în procesele judiciare, sensibilizarea opiniei publice în legătură cu acest subiect etc.

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=838318&y=2008&m=11&p=1>

Cooperarea Regională

- **APCEMN va Crea o Delegație Permanentă Pentru a Intensifica Procesul de Integrare Europeană. Info-Prim Neo. 04.11.2008.**

Adunarea Parlamentară a Cooperării Economice a Mării Negre (APCEMN) va institui până la finele anului o delegație permanentă în scopul intensificării procesului de integrare europeană a statelor-membre. Președintele Parlamentului R. Moldova, Marian Lupu, președinte în exercițiu al APCEMN, a declarat marți, 4 noiembrie, în cadrul ședinței a 32-a a forului, că pentru a promova integrarea europeană trebuie creată o structură instituțională separată, care ar fi responsabilă de intensificarea dialogului cu Parlamentul European. „Dezvoltarea colaborării în bazinul Mării Negre nu este o linie paralelă acelei de integrare europeană. Integrarea regională în bazinul Mării Negre este un element al procesului de integrare europeană, iar integrarea la nivel global a regiunii Mării Negre în tendința generală care se manifestă pe plan european, necesită sporirea dialogului politic în vederea construirii obiectivului su prem și anume cel al construirii unei zone economice comune”, a menționat Marian Lupu. Vicepreședintele Parlamentului European, Marek Siwiec, a confirmat interesul unei colaborări eficiente dintre APCEMN și Parlamentul European, precizând că „aceste discuții sunt purtate de ceva timp și că se dorește la un nivel înalt cooperarea cu APCEMN”. Potrivit președintelui R. Moldova, Vladimir Voronin, relațiile dintre R. Moldova și Uniunea Europeană au evoluat pe o traiectorie ascendentă, consolidându-se semnificativ în ultima perioadă, fiind identificată și o atenție sporită a Uniunii Europene pentru regiunea Mării Negre, inclusiv prin lansarea inițiativei „Sinergia Mării Negre”.

- **Igor Dodon: Moldova Este Pentru Mult Timp în Cadrul CSI. Unimedia. 07.11.2008.**

Prezența Republicii Moldova în CSI este foarte importantă și vom fi în cadrul comunității pentru mult timp, deoarece este o oportunitate pentru creșterea economică a RM. Declarația aparține prim-vicepremierului Igor Dodon, lansată în cadrul unei discuții online cu postul rusesc RBC, precizând că inițiativele de părăsire a CSI sunt doar "niște provocări". Referitor la summitul CSI, care urmează să aibă loc în perioada 13 – 14 noiembrie la Chișinău, Dodon a declarat că “este o recunoștință a faptului că RM poate să propună condiții normale pentru organizarea unui astfel de eveniment și să prezinte reformele pe care le-a obținut”. Dodon a mai precizat că “în primele nouă luni ale anului curent, schimburile comerciale dintre Republica Moldova și Federația Rusă au constituit 685 mln dolari. Conform datelor pe care le dețin colegii mei

ruși, schimbul comercial a depășit deja 1 mlrd. de dolari”. Prim-vice premierul a mai precizat că investitorii ruși se simt în Moldova „nu rău”, cu care Ministerul Economiei și a Comerțului se întâlnește periodic. “Avem investiții în domeniul energetic, sectorul vinicol, sistemul financiar și construcția de mașini”, a mai adăugat Dodon.

- **Cooperarea Moldovei în cadrul CSI. Guvernul RM. 11.11.2008.**

La 11 noiembrie, Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a avut o întrevedere cu Președintele Comitetului Executiv CSI, Serghei Lebedev. În cadrul întrevederii au fost discutate aspecte protocolare în legătură cu desfășurarea summit-ului șefilor de Guvern din statele-membre CSI pe 14 noiembrie 2008, la Chișinău. Serghei Lebedev a subliniat importanța desfășurării lucrărilor summit-ului la Chișinău, în contextul preluării de către Republica Moldova a președinției în cadrul Comunității Statelor Independente pentru anul ce urmează. Din cele peste 30 de întrebări care se preconizează a fi examinate de către delegații summit-ului, oficialul a menționat trei, ca fiind cele mai importante: aprobarea Strategiei de dezvoltare economică a CSI pentru perioada de până în 2020, determinarea direcțiilor principale de dezvoltare în domeniul transporturilor și asigurarea securității alimentare în cadrul Comunității.

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=889099&y=2008&m=11>

- **Președintele Vladimir Voronin s-a Întîlnit cu Șefii de Guvern ai CSI. Președinția RM. 14.11.2008.**

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, s-a întâlnit cu șefii de Guvern ai CSI, aflați la Chișinău pentru participare la lucrările Summit-ului Șefilor de Guvern din Comunitatea Statelor Independente. Președintele a salutat prezența Șefilor de Guvern din cadrul CSI la Chișinău, exprimându-și speranța în desfășurarea cu mult succes a lucrărilor Summitului. Vladimir Voronin a remarcat însemnătatea chestiunilor aflate pe agenda reuniunii curente, apreciind că cele mai importante poartă un caracter economic: Strategia de Dezvoltare Economică a CSI pînă în anul 2020, documentele cu privire la prioritățile colaborării în domeniul transportului în perioada de pînă în 2020, precum și privind complexul de măsuri pentru sporirea securității alimentare a țărilor membre ale CSI. Președintele a menționat că aprobarea chestiunilor sus-menționate corespunde interesului comun în

extinderea și aprofundarea cooperării comercial-economice dintre statele membre ale CSI și valorificarea deplină a potențialului existent în acest sens.

- **Moldova a Început să Prezideze în CSI. Infotag. 14.11.2008.**

La 14 noiembrie, Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a prezidat Consiliul șefilor de guvern CSI. Despre aceasta a vorbit fostul președinte al Consiliului, Prim-ministrul Belarusiei Serghei Sidorschi. "Începînd cu ziua de astăzi Zinaida Greceanîi a devenit președintele Consiliului șefilor de guvern CSI, iar de la 1 ianuarie 2009, președinția pentru alte structuri de cooperare vor trece Moldovei" - a spus Sidorschi. Prim-ministrul Moldovei a menționat că prioritățile cooperării în timpul președinției Moldovei în CSI vor fi problemele de energetică, de parteneriat economic, precum și de activitate reciprocă în diferite proiecte umanitare. "Sînt sigură că ședința de astăzi va deveni o nouă etapă în dezvoltarea relațiilor țărilor noastre în cadrul CSI" - a subliniat premierul moldovean.

- **Secretarului Executiv al CSI Consideră că CSI Este Vie și Se Mișcă Înainte. APE. 14.11.2008.**

La 14 noiembrie, delegațiile guvernelor din CSI au adoptat în aproximativ jumătate de oră 34 din cele 35 de chestiuni de pe agenda reuniunii desfășurate vineri la Chișinău. Aceasta, în timp ce ședința în format restrîns a primilor miniștri a durat aproape dublu față de timpul programat. Documentul central al reuniunii este considerată a fi Strategia dezvoltării economice a Comunității Statelor Independente până în anul 2020, care va permite, potrivit autorilor, „dezvoltarea proceselor integraționiste în sfera economică”. În finalul summitului, Secretarul Executiv al CSI, Serghei Lebedev, a declarat că adoptarea agendei reuniunii și discuțiile purtate demonstrează că CSI „este vie și se mișcă înainte”. Declarația a fost făcută în contextul absenței de la reuniune a Georgiei, care a anunțat că abandonează Comunitatea după războiul cu Rusia din august 2008, dar și a ieșirii, cu doar o zi înainte de summitul CSI, din Comunitatea economică Euroasiatică a Uzbekistanului, care de altfel a fost reprezentat la Chișinău la nivel de vicepremier. Pe agendă reuniunii CSI de la Chișinău nu au figurat discuții pe marginea crizei economice globale, însă a avut loc un schimb de opinii pe marginea acestui subiect.

- **Reuniunea Adunării Parlamentare a ICE la Chișinău. Parlamentul RM. 14.11.2008.**

În zilele de 18-19 noiembrie la Palatul Republicii din Chișinău se va desfășura sesiunea Adunării Parlamentare a Inițiativei Central Europene (ICE) cu genericul „Rolul parlamentelor naționale în procesul integrării europene: contextul regional al ICE”. În dimineața primei zile de lucru se vor convoca în ședințe comitetele generale pentru politică și afaceri interne, pentru afaceri economice și pentru afaceri culturale. În debutul ceremoniei de deschidere oficială a sesiunii va adresa un cuvînt de salut participanților la reuniune Marian LUPU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova. Oaspeții vor fi salutați, de asemenea, de deputatul Valeriu Guma, Președinte al dimensiunii parlamentare ICE, Bogdan Pașcu, șeful delegației României la ICE, Mykola Melenevsky, Director General adjunct în cadrul Secretariatului Executiv ICE, și Kalman Mizsei, Reprezentant Special al Uniunii Europene pentru Republica Moldova.

Conflictul Transnistrean

- **Ministerul Reintegrării Dezmente Declarațiile Liderului de la Tiraspol. Infotag. 06.11.2008.**

La 6 noiembrie, Liderul Transnistriei Igor Smirnov a declarat că președintele Moldovei Vladimir Voronin a refuzat din nou de întrevvedere cu el. Smirnov a declarat că întrevvedere cu președintele Moldovei a fost planificată pentru 6 noiembrie, dar ea "din nou nu a avut loc din cauza refuzului părții moldovenești". "Însuși Voronin a propus să ne întîlnim la 6 noiembrie, dar nu a înțeles că Tiraspolul este de acord, cu toate că noi am dat un răspuns în scris" - a declarat Smirnov. Ministrul reintegrării Moldovei Vasile Șova a declarat că, într-adevăr, Chișinăul a propus ca o astfel de întrevvedere să aibă loc la 6 noiembrie, însă "un răspuns clar și concret la această propunere nu am primit".

- **OSCE și Moldova Optează Pentru Reluarea Negocierilor în Format „5+2”. Infotag. 11.11.2008.**

OSCE și Moldova optează pentru reluarea negocierilor în formatul 5+2 în vederea soluționării politice a problemei transnistrene în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a R. Moldova. Despre aceasta s-a vorbit la întrevvedere din 10 noiembrie a lui Andrei Stratan, viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe și integrării Europene cu trimisul special al Președintelui în exercițiu al

OSCE, Ambasadorul Heikki Talvitie. În cadrul întrevederii s-a discutat despre cooperarea țării noastre cu OSCE, procesul de soluționare a conflictului transnistrean, precum și pregătirile către Consiliul Ministerial al OSCE care va avea loc la Helsinki în perioada 4-5 decembrie 2008. Heikki Talvitie a reconfirmat sprijinul pentru abordarea "în pachet" a tuturor problemelor politice, economice, sociale și de securitate legate de conflictul transnistrean și adoptarea statutului juridic al regiunii transnistrene în componența Moldova.

- **Igor Smirnov Nu Intenționează să Examineze Propunerile Chișinăului. Infotag. 11.11.2008.**

Președintele autoproclamatei RMN, Igor Smirnov, nu intenționează să examineze propunerile Chișinăului privitoare la reglementare pînă nu va primi răspunsul la Acordul de prietenie și colaborare între Moldova și Transnistria. El a făcut această declarație luni, 10 noiembrie, în cadrul întrevederii cu Ambasadorul Rusiei în Moldova, Valerii Cuzmin. "Noi demult sîntem pregătiți de înțîlnirea cu domnul Voronin. Mai amintesc încă o dată că aceasta va avea loc doar în prezența unui număr cît mai mare de reprezentanți ai mass-media. Iar în timpul discuției trebuie să fie dat răspunsul la Acordul de prietenie și colaborare, pe care i l-am dat domnului Voronin la 11 aprilie curent. Eu nu am de gînd, pur și simplu, să stau și să mă uit la oarecare documente noi și să ascult propuneri noi, pînă cînd nu va fi dat un răspuns la toate celelalte propuneri anterioare. Mai ales că Președintele Rusiei, Dmitrii Medvedev, a confirmat încă o dată atitudinile țărilor-garante în reglementarea acestei probleme. Acestea constau în egalitatea în drepturi a părților și ajungerea la un compromis. Afară de aceasta, toate acțiunile lui Voronin sînt niște "discursuri demonstrative" înaintea alegerilor apropiate" - a subliniat Smirnov.

- **Întrevedere Igor Smirnov – Heikki Talvitie. Infotag. 12.11.2008.**

Liderul Transnistriei Igor Smirnov consideră că "partea moldavă nu are nevoie de tratative, ci de reclamă preelectorală". Această declarație el a făcut-o în cadrul întrevederii de marți, 11 noiembrie, de la Tiraspol cu trimisul special al Președintelui în exercițiu al OSCE, Ambasadorul Heikki Talvitie. "Transnistria întotdeauna a fost deschisă pentru un dialog egal în drepturi cu Moldova, în care, într-adevăr să fie interesați ambele părți. Însă toate pretextele inventate care, în esență, reprezintă nedorința părții moldave de a duce tratativele, este

doar o reclamă preelectorală a președintelui Moldovei" - a declarat Smirnov. În opinia lui, dacă Voronin sincer ar vrea tratative, "atunci nu ar fi avut nevoie nici de mediatori". "El nu dorește aceste înțîlniri, tratative, el are nevoie doar de un fundal pentru alegeri. Unei părți din electorat el îi spune că scopul Moldovei este aderarea la Uniunea Europeană, altele - în Federația Rusă, celei de-a treia - în România. La Chișinău aceasta se numește flexibilitate politică. Dar, se pare că domnul Voronin pînă în prezent nu poate înțelege că, silindu-ne pe noi, nu-i reușește nimic să decidă în locul nostru" - a subliniat Igor Smirnov. Heikki Talvitie a menționat că, după întrevederile care a avut loc la Chișinău și cea de la Tiraspol, diplomații străini au obținut posibilitatea de a analiza lucrul lor din decursul unui an și să delimiteze acele probleme pe care trebuie să le soluționeze. "Finlanda aproape de un an prezidează în OSCE. Acum noi putem analiza situația: ce am făcut și ce mai putem face. Noi sîntem disponibili ca pînă la sfîrșitul anului să continuăm lucrul, numai dacă este dorință din partea Transnistriei și a Moldovei. La ședința Consiliului miniștrilor OSCE la Helsinki, care va avea loc la 4-5 decembrie, vom discuta neapărat problematica moldo-transnistreană" - a spus Heikki Talvitie.

- **Depuții Transnistriei Propun să Atragă EUBAM pentru Controlul "Granițelor" cu Moldova. Infotag. 13.11.2008.**

La 13 noiembrie, Comisia Sovietului Suprem din Transnistria pentru politică externă și relații internaționale s-a pronunțat pentru atragerea "observatorilor Misiunii EUBAM în realizarea controlului pe sectorul frontierei transnistreană-moldavă, cu scopul unor garanții suplimentare de nepermite a accesului pe teritoriul RMN din partea Moldovei a diferite obiecte de circulație limitată, inclusiv și stupefiante". Aceasta este una dintre pozițiile declarației aprobată joi de către comisie "în legătură cu aplicarea unilaterală a organelor de conducere a Republicii Moldova a măsurilor suplimentare, îndreptate spre limitarea activității economice externe a întreprinderilor transnistrene".

III. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. **Politicienii Moldoveni au Salutat Victoria lui Barack Obama. NewsIn. 05.11.2008.**

Ambasadorul SUA în Republica Moldova, Asif Chaudhry, a organizat miercuri, 5 noiembrie, o

recepție la reședința sa, în cadrul căreia invitații au urmărit rezultatele alegerilor americane. Reprezentanții partidului de guvernământ în Republica Moldova – Partidul Comuniștilor – nu au dat curs invitației de a participa la recepția oferită de ambasada americană. **Președintele Partidului Social Democrat, Dumitru Braghiș**, spune că Republica Moldova nu trebuie să aștepte schimbare de la schimbarea liderilor SUA, "pentru că de obicei după alegeri politica americană se schimbă prea puțin, cu unele accente plasate în funcție de agenda internațională, cum ar fi problema Irakului sau a Afganistanului". "În ceea ce privește Republica Moldova, eu cred că vom avea schimbări atunci când vom face o schimbare la noi acasă, atunci când vom schimba noi unele principii, unele direcții de activitate, unele politici promovate în interiorul Republicii Moldova. Abia după aceasta am putea miza pe faptul că guvernul SUA și-ar putea schimba atitudinea față de Republica Moldova. Nu cred că fără a avea schimbări cardinale, serioase la noi acasă vom putea gândi că SUA își vor schimba atitudinea față de Chișinău", a declarat președintele Partidului Social Democrat, Dumitru Braghiș. **Președintele Partidului Liberal Democrat, Vladimir Filat**, este de părere că victoria lui Obama este una istorică pentru SUA. "Administrațiile democratice în general au demonstrat o abordare mai tranșantă față de statele fost sovietice, față de zona respectivă, care avea nevoie de o intervenție mai plenară a SUA. Eu cred că administrația democratică de la Casa Albă va avea o abordare mai directă vis-a-vis de Republica Moldova în sens pozitiv, pentru că până la urmă Chișinăul are nevoie de sprijinul SUA în a rezolva problemele cu care se confruntă, chiar și în relațiile cu Federația Rusă și cu regiunea transnistreană, și – de ce nu – să fie ajutat să-și stabilească odată și pentru totdeauna opțiunea clară pentru Est sau pentru Vest", a declarat Filat. **Președintele Partidului Popular Creștin Democrat, Iurie Roșca**, subliniază că Republica Moldova nu-și poate schimba poziționarea geografică, dar poate învăța cele mai bune experiențe, practici și modele din lumea occidentală și în primul rând din America pentru a-și putea ridica economia și a-și putea consolida instituțiile democratice. "Și în acest sens focalizarea atenției opiniei publice din Republica Moldova asupra campaniei electorale din SUA cred că este una utilă pentru că întotdeauna noile democrații, dar și democrațiile mai vechi din Europa Occidentală, se raportează la modelul american. Și în acest sens cred că foarte mult timp de acum încolo, și în campaniile electorale din Republica

Moldova, atunci când se vor observa anumite disfuncții și stângăcii, lumea va zice: "Uite, în America a fost altfel, hai să facem și noi așa. Să facem ca această campanie să fie una corectă, să fie una democratică și relevantă pentru poporul Republicii Moldova", spune Iurie Roșca. Potrivit lui, rezultatele electorale din această țară dau speranța că raporturile dintre Republica Moldova și SUA vor fi mai dinamice și mai strânse și datorită faptului că a învins un candidat tânăr, un candidat care optează pentru schimbare și care poate înțelege mai profund situația țărilor sarace, a vulnerabilităților economice sau a neîmplinirilor sociale pe care le are inclusiv Republica Moldova. "Astfel încât sperăm să avem parte de mai mult sprijin și mai multă înțelegere din partea Washingtonului. Un sprijin care să se reflecte și în dialogul nostru cu Rusia, pentru că Republica Moldova fără suportul în primul rând al SUA și după aceea al UE ar fi pur și simplu înghițită de colosul de la Răsărit", a declarat președintele Partidului Popular Creștin Democrat, Iurie Roșca. **Gheorghe Susarenco, deputat al Alianței Moldova Noastră**, este de părere că politicienii moldoveni trebuie să înțeleagă, după exemplul alegerilor din SUA, că, fie el de dreapta sau de stânga, șeful statului este președintele tuturor, ceea ce din păcate nu se întâmplă în Republica Moldova. "Vladimir Voronin a rămas președinte al Partidului Comuniștilor și nu a înțeles în cei șapte ani de mandat că trebuie să fie președintele tuturor. Interesul nostru ar fi ca noul președinte american să facă astfel încât SUA să fie mai promptă, ca superputere, în acțiunile sale față de Rusia, pentru ca SUA să ne ajute la rezolvarea durerii noastre – conflictul transnistrean", a mai declarat Gheorghe Susarenco, deputat al Alianței Moldova Noastră. **Vicepreședintele Partidului Democrat, Oleg Serebrian**, spune că viitorul curs al politicii externe americane depinde foarte mult de persoana care va fi numită în funcția de secretar de stat. "Este adevărat că Obama nu are o expertiză prea bună a zonei noastre, nu vine din politica externă, ceea ce i s-a reproșat foarte frecvent pe parcursul campaniei electorale. A avut niște accente mai puțin salutare din punctul nostru de vedere, legate de zona noastră, de Federația Rusă. În mesajul său, s-a referit la scăderea drastică a cheluielilor de înarmare, la reducerea bazelor militare, ceea ce ar putea parțial să afecteze parteneriatul militar România-SUA de exemplu, pentru că deja se pun întrebări în legătură cu viitorul bazelor militare americane pe teritoriul României", spune Oleg Serebrian. În plus, spune Serebrian, Obama va fi

președintele unei țări profund afectată de criza economică globală și s-ar putea ca după multe decenii America să devină pentru prima dată un stat introvertit, preocupat ca și UE mai mult de problemele interne extrem de mari, decât de politica externă și mai ales cea promovată în zone periferice intereselor americane cum este Republica Moldova. "Sper totuși ca în această situație Chișinăul să nu rămână singur în fața Rusiei. Suntem acum în fața unei Uniuni Europene care e pusă pe gânduri. Criza economică fără îndoială că va revoluționa într-un fel și gândirea politicianilor europeni, care trebuie să gândească bine ce Europă fac și care va fi schema și structura viitoarei UE, care în acest moment s-a dovedit a fi ineficientă, chiar și din punct de vedere economic", spune Oleg Serebrian. Rusia, spune el, este și ea confruntată cu probleme mari și "are mai multe probleme pe Amur decât pe Nistru", motiv pentru care ar putea să nu fie atât de puternică pe cât se vede din Republica Moldova. "Lașitatea noastră uneori ne poate face să credem în puterea unor potențiali adversari. Eu cred că noi trebuie să ne hotărâm bine unde mergem, încotro mergem și ce facem și nu Rusia este cea care va determina viitorul nostru", a mai declarat vicepreședintele Partidului Democrat, Oleg Serebrian.

2. Ce Ar Putea Face Noua Administrație de la Washington pentru Statele Unite? Pe plan global? Pentru Moldova? Iurie Leancă. Radio Europa Liberă. 08.11.2008. Transcris APE.

Valentina Ursu: Ziarele din lumea întreagă au salutat miercuri la unison scrutinul istoric care s-a încheiat cu alegerea lui Barack Obama la Casa Albă, apreciind că acesta nu v-a schimba numai fața Americii, ci pe a întregii planete. Principalele cotidiene americane au salutat miercuri cu emoție victoria istorică a lui Barack Obama la alegerile prezidențiale, ceea ce ilustrează din punctul lor de vedere progresele înregistrate de Statele Unite în ultimii 50 de ani. Țările din Balcani și-au pus speranțele într-o relație solidă cu noua administrație democratică din Statele Unite, iar Croația i-a cerut președintelui american ales, Barack Obama, să mențină această regiune pe agendă. Cehia, care v-a prelua președinția prin rotație a Uniunii Europene, în primul semestru al anului viitor, vrea să organizeze la Praga primul Summit Statele Unite – Uniunea Europeană la care să participe președintele american ales, Barack Obama.

NATO îl felicită pe Obama și subliniază importanța cooperării între aliați. Președintele moldovean, Vladimir Voronin, l-a felicitat și el pe democratul Barack Obama pentru, citez, „strălucita victorie obținută în alegerile prezidențiale”.

În studioul Europei Libere de la Chișinău este fostul prim vice ministru de externe, Iurie Leancă. unul dintre primii diplomați, care a activat în cadrul Ambasadei Republicii Moldova la Washington. Am auzit cu mai multe ocazii impresii după ce ați venit de pe pământul făgăduinței. O să vă rog să ne spuneți acum, dacă schimbarea din Statele Unite ale Americii va însemna și o susținere mai mare pentru Republica Moldova pe drumul ei de apropiere de valorile occidentale? Dar mai întâi, domnule Leancă, nu știu dacă americanilor le pasă ce cred moldovenii despre ei, dar să vă întreb pe dumneavoastră, să știți moldovenii suficient despre această țară, America?

Iurie Leancă: Moldovenii știu mult mai multe despre americani decât acum 20 de ani. Nu mai e această cortină de fier, nu mai este acest blocaj informațional. Dacă știu suficient, moldovenii, cetățenii din Republica Moldova despre ceea ce înseamnă astăzi Statele Unite ale Americii, despre situația politică, despre potențialul economic, despre rolul Americii în lume, aceasta este o altă problemă. Vrem sau nu vrem, America rămâne a fi unica supra-putere din lume. Ceea ce se întâmplă în interiorul Americii și politica pe care o promovează America pe plan exterior are un impact direct sau uneori indirect. Și atunci se impune absolut necesar să cunoaștem cât mai bine și cât mai obiectiv. Cu toate problemele și dificultățile cu care se confruntă America, oricum, este foarte bine să avem o înțelegere corectă a fenomenului și să încercăm bineînțeles să beneficiem cât mai mult posibil de aceste cunoștințe.

V. U.: Această distanță mare geografică între Chișinău și Washington ar putea să apropie interesele unei puteri mari pentru un stat mic?

I. L.: Distanța nu mai e o problemă astăzi, atunci când locuim într-o lume globalizată. Interesele americanilor, după cum spuneam, sunt globale, știu să proiecteze și să-și urmărească interesele sale. Este important să vedem cum, în ce măsură, interesele noastre naționale coincid cu cele de moment și cele pe termen lung ale Washington-ului, și cum am reuși să beneficiem. Faptul că e o distanță între noi și ei,

nu cred că creează probleme, ba din contra într-un fel e un avantaj, fiindcă nu avem ce împărți. Ceea ce contează pentru noi este, încă o dată zic, să înțelegem ce înseamnă America în lumea de astăzi, care sunt tendințele în relațiile între America și celelalte centre importante globale, cum ar fi Bruxelles-ul, cum ar fi China, cum ar fi Moscova și să vedem cum ne încadrăm noi în aceste evoluții.

V. U.: Victoria democratului Obama ar putea să se răsfângă și asupra situației din Republica Moldova?

I. L.: Schimbarea administrației tot timpul generează și produce anumite schimbări, și de politică internă și de politică externă. În mod special acum, când la putere vor veni în curând democrații. Așteptările sunt pe plan global, dar și în America, că această administrație va veni cu schimbări importante.

V.U.: Ce schimbări?

I. L.: Americanii pe plan intern vor o altă politică, vor un alt Washington, vor o altă gândire și alte politici, care ar fi mult mai apropiate de om și ar servi mult mai plenar interesele omului. Dar America acum se confruntă cu probleme extrem de mari - această criză financiară care a afectat puternic în primul rând America și după aia și restul lumii; recesiunea economică care vine; pierderea și limitarea locurilor de muncă. Deci, toate problemele astea afectează fiecare american în parte și atunci ei vor să vadă pe cineva în Casa Albă care va ști cum să ajute America ca țară și fiecare cetățean, fiecare individ să depășească aceste probleme.

Pe plan global există așteptări foarte mari, am văzut și în Africa, am văzut și în America Latină, același președinte al Venezuelei a zis că, în cazul în care vine la putere Obama, e deschis pentru discuții. Sunt mari așteptările, ceea ce e important pentru noi și în Europa Occidentală. Din păcate în ultimii 10, 15 ani, în mod special de când a venit la putere președintele Bush, percepția Americii este drept o țară agresivă, care nu se consultă deseori nici cu cei mai apropiați aliați.

Primirea lui Obama în capitalele importante europene acum câteva luni a demonstrat că europenii își leagă de el mari speranțe - că Washington-ul se va comporta altfel, că va consulta aliații săi, că accentul pe cooperarea multilaterală prin prisma

organizațiilor, cum ar fi ONU, alte organisme internaționale, regionale, va fi mult mai strânsă. Și cred că noi cu toții vom avea de beneficiat în cazul în care, de exemplu, relația dintre Washington și Bruxelles, Washington și principalele capitale europene va fi una mult mai strânsă, fiindcă știm foarte bine că lumea occidentală împărtășește aceleași valori.

Ceea ce e foarte important - că Obama a venit cu promisiunea să implementeze în primul rând niște valori. Cred că America nu-și va promova doar interesele sale, așa-zis, de real politic, adică unii au interese economice, energetice sau politice și vor încerca să sprijine și țările care împărtășesc cu ei aceleași valori. Și cred că aici ar fi marea oportunitate pentru țara noastră, fiindcă noi nu suntem interesați pentru americani și pentru lumea occidentală, nici din punct de vedere economic, nu producem hidrocarburi, pe teritoriul nostru nu trec niște conducte de țiței sau gaze importante. Noi am fi interesați doar ca un exemplu al unei țări care promovează valorile democratice, care se aliniază la standardele europene și americane și atunci sunt convins că am putea beneficia de o atenție sporită din partea Washingtonului și de un sprijin mult mai mare.

V. U.: Pe calea integrării europene Chișinăul poate fi susținut de către Casa Albă? SUA Nu e membru UE.

I. L.: Washington-ul, nefiind membru UE, este unul din jucătorii extrem de importanți și de opinie Washington-ului țin cont factorii decizionali din multe capitale europene. De aia ziceam că este foarte important, dacă se va produce această apropiere și încălzire în relațiile dintre Europa Occidentală și Washington. Plus, că să nu uităm, există și alte instituții nu mai puțin importante decât Uniunea Europeană, care ar fi NATO, de exemplu, și Republica Moldova deocamdată nu a reușit să inventeze un alt concept de asigurare a securității sale decât participarea la NATO sau neparticiparea, care deocamdată nu o întrevăd. Deci, noi avem doar de beneficiat, dar asta cu condiția că clasa politică sau, în mod special, Guvernarea este capabilă să formuleze obiective foarte clare în realizarea cărora are nevoie de sprijinul activ american.

Și, doi - să pună la dispoziție instrumentarul necesar, mă refer la Ministerul de Externe, mă refer la misiunile sale în străinătate, instrumentarul care i-ar

permite să realizeze aceste obiective. Or, din punctul meu de vedere avem probleme mari, și la primul capitol, și la al doilea. Senzația mea este că nu știm unde ar putea americanii să ne sprijine și nu știm exact cum să realizăm acest obiectiv.

V. U.: Pentru soluționarea crizei nistrene Chișinăul ar putea miza pe sprijinul Washington-ului?

I. L.: Chișinăul a mizat pe sprijinul americanilor, atât în problema retragerii trupelor rusești de pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în identificarea unor soluții din prima zi a declarării independenței sale, când mai activ, când mai puțin activ. Respectiv și politica Washington-ului a fost când mai interesată, când mai puțin interesată, fiind preocupată de alte focare, de alte priorități. Iarși, trebuie să pornim de la o realitate - America este și va rămâne, cel puțin pentru o perioadă previzibilă, unica supra-putere și asta înseamnă că fără ea nu vom putea găsi o soluție echitabilă în interesele Chișinăului, care ar contribui la consolidarea independenței, și nu invers, a Republicii Moldova.

V. U.: Dar care va fi relația Washington - Moscova?

I. L.: Pe termen imediat, nu cred că vor surveni schimbări. În primul rând, Washington, administrația nouă, se va ocupa de reșezarea structurilor de stat. Se știe că între Obama și McCain nu au fost divergențe masive în ceea ce privește politica externă și, în mod special, relația cu Moscova. Și unul și altul au recunoscut importanța acestei capitale, dar și unul și altul au zis că sub nici o formă nu trebuie încurajată Rusia să devină tot mai agresivă. Și unul și altul au luat atitudine tranșantă în problema, de exemplu, agresiunii Rusiei față de Georgia. Dar pe termen lung, bănuiesc vom vedea totuși anumite elemente noi în atitudinea Washington-ului față de Moscova.

V. U.: Washington-ul este interesat ca democrația să fie pusă în capul mesei în fiecare țară. Ați avut ocazia pe parcursul acestei șederi de lungă durată, lucrând în cadrul misiunii diplomatice a Moldovei la Washington, să vedeți cu ce se mănâncă democrația americană. Cum funcționează democrația americană?

I. L.: Am fost într-o perioadă când în Casa Albă erau la putere democrații și prima parte a aflării mele

la Washington a coincis cu o majoritate în congres, democrată. Cel mai mult m-a captivat într-un fel, felul în care parlamentul sau congresul american exercită un control asupra Casei Albe. Deci, în pofida faptului că a existat această identitate politică și prezență masivă în Congres, deseori au fost confruntări. Cel mai mult m-a impresionat acest mod de a verifica, care se numesc „audieri”, atunci când un comitet sau altul, al senatului sau al camerei reprezentanților invită pe cei din Departamentul de stat, de la Casa Albă, din Executiv, dar totodată invită și experți independenți și supun dezbaterii unele sau alte probleme. În acest pontou, dacă vrei, direct sau indirect, congresul tot timpul este la curent cu realitățile pe care le urmărește Casa Albă. Știa tot timpul să-și impună într-un fel sau altul sau cel puțin cerea Casei Albe să țină cont de viziunea Congresului. Prin faptul că invita reprezentanții, atât ai Executivului, cât și independenți, exista tot timpul o dezbatere interesantă, dezinteresată, dar foarte la subiect. Din păcate, noi încă nu am reușit, aici, să dezvoltăm un astfel de mecanism.

3. Marianne Miko Consideră că Liberalizarea Vizelor UE pentru Moldoveni ar Contrabalansa Influența Rusiei. Radio Europa Liberă. 30.10.2008. Transcris APE.

Europarlamentara estoniană Marianne Miko a declarat că ea, personal, sprijină din toate puterile intrarea Republicii Moldova pe o așa-numită „cale rapidă” de integrare în Uniunea Europeană și este bucuroasă să constate că mai ales în ultima vreme Instituțiile Europene au aceeași părere.

Întrebată dacă acest entuziasm al ei nu se contrazice cumva cu felul cum fac comuniștii de la Chișinău reforme, doamna Miko a spus că ea va susține integrarea europeană a Moldovei, indiferent de cine va fi condusă Moldova. Doamna Miko a spus, că elita politică moldoveană nu este cea mai simpatică din lume, dar a fost aleasă în mod democratic.

La Bruxelles, a mai spus europarlamentara estonă, predomină acum părerea că Moldova trebuie încurajată și mai mult în drumul ei spre occident, mai ales după conflictul ruso-georgian din vară. Iar părerea personală a doamnei Miko este că Uniunea ar face bine să ofere Moldovei relații privilegiate și un nou acord înaintea alegerilor de anul viitor.

În privința reformelor economice, doamna Miko crede că Moldova ar trebui să facă ce-a făcut țara ei natală, adică să le accelereze cât se poate. De altfel,

ea vede deja la Chișinău semnale încurajatoare, în primul rând intrarea pe piața financiară a băncilor occidentale.

Când vin băncile străine este un semn bun, a spus doamna Miko, pentru că acestea creează a bază solidă pentru alte investiții.

În ce privește relațiile cu Uniunea Europeană, europarlamentară estonă, crede că liberalizarea vizelor pentru moldoveni ar fi un semn bun și mai ales meritat, inclusiv pentru că ar contrabalansa influența Rusiei. Doamna Miko a spus că, de vreme ce în Transnistria, și nu numai, e așa de ușor să obții un pașaport rusesc, atunci libertatea de călătorie în vest pentru moldoveni ar fi cel mai bun semn că Uniunii Europene îi pasă de Moldova. Două milioane și jumătate de moldoveni, care sunt potențiali călători în Europa nu sunt un pericol pentru jumătatea de miliard de cetățeni ai Uniunii Europene, a mai spus doamna Miko.

Ea a îndemnat moldovenii și în primul rând autoritățile de la Chișinău să folosească mai bine situația norocoasă în care se află, în ce privește ajutoarele europene, Banii există, a spus doamna Miko, dar beneficiarii trebuie să știe să-i ceară, adică să propună proiecte și programe interesante.

4. Noul Acord dintre UE și Moldova Va Fi Inspirat din Acordurile de Stabilizare și Asociere, dar Nu Va A avea o Perspectivă Clară de Aderare la UE. NewsIn. 07.11.2008.

Noul șef al secției politică și economie din cadrul Delegației Comisiei Europene la Chișinău, Wolfgang Behrendt, a declarat joi, 6 noiembrie, că noul acord politic dintre UE și R. Moldova va fi inspirat din Acordul de Stabilizare negociat cu statele din Balcanii de Vest, dar nu va însemna includerea Chișinăului în același pachet cu statele din Balcanii de Vest. De asemenea, oficialul european a mai declarat că noul document nu va prevedea perspective clare de aderare la UE pentru Republica Moldova. Discuțiile în acest sens sunt premature, pentru că Republica Moldova trebuie să obțină mai întâi statut de țară candidată, a explicat Wolfgang Behrendt. Acordul va prevedea însă o apropiere a relațiilor dintre Chișinău și Bruxelles și o posibilitate de abolire, într-o perspectivă îndepărtată, a regimului de vize pentru cetățenii moldoveni. "O atenție aparte în aceste acorduri este rezervată cooperării economice, piețelor interne și la aceste aspecte mă refeream

când am spus că viitorul document va fi similar celui pentru Balcani", a precizat oficialul european. Behrendt a mai spus că unda verde pentru lansarea negocierilor asupra noului document ar putea fi dată încă din acest an. Referindu-se la liniile directoare ale viitorului acord politic cu Republica Moldova, oficialul european a declarat că CE lucrează încă la elaborarea acestora și propuneri concrete vor veni "cât se poate de repede, în orice caz până la sfârșitul anului curent". Aceste propuneri vor merge la Consiliul European unde vor fi votate de statele membre, procedură care poate dura câteva luni. Totuși, negocierile vor fi purtate cu noua administrație de la Chișinău, care va veni la putere în urma alegerilor parlamentare din primăvara anului 2009, a spus oficialul european. Wolfgang Behrendt spune că la Bruxelles există o dezbatere privitoare la momentul la care ar trebui începute negocierile, în contextul alegerilor parlamentare din Republica Moldova, negocieri care ar putea fi interpretate drept sprijin pentru actuala guvernare de la Chișinău. "În final, am ajuns la concluzia că nu trebuie să face niciun fel de conexiuni între data începerii negocierilor și alegeri. Direcțiile de bază ale viitorului acord trebuie să fie adoptate de Consiliul European, trebuie să așteptăm rezultatele studiului privind capacitatea economiei moldovenești de a face față unui acord de liber-schimb și abia după aceea vom negocia cu noul guvern venit după alegerile parlamentare. Procesul va lua mult timp și nu cred că va avea un impact semnificativ la alegeri. Mai important este ca alegerile să fie pregătite și desfășurate într-o manieră democratică", a subliniat Wolfgang Behrendt, noul șef al secției politică și economie din cadrul Delegației Comisiei Europene la Chișinău.

5. MAEIE Speră că Negocierile Privind Noul Acord UE-RM Vor fi Lansate în Prima Jumătate a Anului 2009. Info-Prim Neo. 08.11.2008.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) speră că negocierile privind un nou acord politico-juridic al Uniunii Europene cu R. Moldova vor fi lansate în prima jumătate a anului 2009. Declarația a fost făcută de șeful **Departamentului integrare europeană al MAEIE, Iulian Groza**, la ședința rețelei de jurnaliști „Reporter European”. Iulian Groza a precizat că acest lucru este foarte real. „Proiectul mandatului de negocieri se află în faza de definitivare, urmând să fie aprobat până la finele anului 2008, cu suportul președinției franceze a UE. Secretarul de stat pentru afaceri europene al Franței,

Jean-Pierre Jouyet, a asigurat Moldova de sprijinul președinției franceze în acest sens. Totodată, avem susținerea Cehiei, care va prelua în 2009 președinția UE”, a spus Groza. Potrivit lui, MAEIE a început deja pregătirile pentru viitorul proces de negocieri. Sunt selectați membri ai echipei de negociatori, se elaborează un program de instruire a acestora. „În prezent, avem trei obiective majore: asigurarea, pe plan intern, a continuității reformelor, pregătirea pentru lansarea negocierilor și eforturi pentru a beneficia, în perspectivă, de un regim liberalizat de vize”, a menționat Iulian Groza. Potrivit oficialului, intenția de a iniția în curând un nou acord cu Moldova a fost confirmată la 13 octombrie, când Consiliul Miniștrilor de Externe al UE au adoptat Concluziile privind R. Moldova - „o decizie politică foarte importantă pentru Moldova”. UE a reconfirmat, de asemenea, necesitatea unui progres constant în realizarea angajamentelor de către R. Moldova în domeniile cheie și disponibilitatea de a contribui la soluționarea conflictului transnistrean. Pe de altă parte, **Victor Chirilă, Director de programe la Asociația pentru Politică Externă**, atrage atenția că în aceste Concluzii nu se menționează un lucru important – dacă este și R. Moldova pregătită să înceapă negocierile. Dimpotrivă, în cadrul Comitetului de Cooperare Parlamentară RM-UE din 22 – 23 octombrie, parlamentarii europeni au avut obiecții față de ultimele modificări ale legislației electorale (majorarea pragului electoral, interdicția de a constitui blocuri electorale și interdicția de a candida pentru persoanele cu cetățenie dublă), precum și vizavi de respectarea libertății presei în Moldova. Victor Chirilă spune că prioritatea majoră a R. Moldova de a obține un nou acord este un lucru bun, însă trebuie luat în vedere un aspect important – aprofundarea relațiilor RM-UE nu va depăși cadrul actual al Politicii Europene de Vecinătate, care nu este o politică de extindere a UE. Expertul politic susține că în viitorul apropiat, în special până la ratificarea și implementarea Tratatului de la Lisabona, UE nu va fi gata să examineze posibile noi runde de extindere în Europa de Est.

6. Euromonitor Nr. 3 (12). ADEPT & Expert Grup. 12.11.2008.

Dialog politic și instituții democratice

Dialogul dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană a fost unul mai rezervat, în special din partea Comunității Europene, care în repetate rânduri a atenționat autoritățile Republicii Moldova asupra stării degradante a democrației și libertății de

exprimare din țară. În plus, comunitatea europeană este îngrijorată de ultimele modificări ale Codului Electoral care măresc pragul electoral, interzic blocurile electorale, precum și alegerea persoanelor cu cetățenie dublă în funcții publice. Principalele realizări au fost legate de: lansarea negocierilor neformale privind conținutul viitorului cadru juridic moldo-comunitar, lansarea Platformei de Cooperare a Parteneriatului de Mobilitate UE-Moldova și a proiectului twinning pentru Parlamentul R. Moldova. În domeniul instituțiilor democratice s-au constatat realizări moderate, dar și aprofundarea unor probleme raportate în perioadele anterioare. Printre realizările moderate se numără consolidarea legislației privind drepturile copilului, angajaților și deținuților, acțiunile autorităților în îmbunătățirea condițiilor în locurile de detenție, dezvoltarea dialogului autorităților cu societatea civilă și descreșterea numărului de condamnări la CEDO comparativ cu alte perioade analizate. Principalele probleme au fost observate și se referă la: menținerea fenomenului de încălcare a drepturilor omului (dreptul la libera exprimare, dreptul de a fi informat, dreptul la un proces echitabil, dreptul proprietății etc.) implementarea defectuoasă a legislației privind drepturile omului, situația degradantă a mass-media și menținerea unui acces limitat la informație, tergiversarea adoptării și aplicării mai multor legi în domeniu, aplicarea necoerentă a reformelor.

Consolidarea capacității administrative

Calamitățile naturale au fost gestionate satisfăcător de autorități, s-a reușit colaborarea în domeniu între autoritățile centrale și locale, însă conflictele cu administrațiile controlate de partidele de opoziție continuă să împiedice sporirea eficienței administrative. Declarațiile despre eficientizarea și profesionalizarea abordărilor în materia Agendei de Integrare Europeană rămân deocamdată la nivelul retoricii, schimbările efectuate în componența Comisiei Naționale pentru integrare Europeană, formarea secretariatului acesteia și stabilirea priorităților pentru anul 2008 nu au condus spre configurarea unui proces bine ordonat, eficient și transparent de implementare a măsurilor recomandate de organismele comunitare, organizațiile societății civile și experții independenți. Noutățile despre implementarea priorităților Agendei se reduc la reiterarea unor măsuri anterioare sau la informarea despre adoptarea unor legi și alte acte normative, fără nici o estimare a impactului real al acestora în sfere sensibile. Raportarea triumfală despre implementarea Reformei APC a

ajuns să fie schimbată prin constatări că pînă la implementarea măsurilor formale mai este nevoie de o perioadă avînd cam aceeași durată (2-3 ani). Chiar și informarea despre implementarea reformei APC a ajuns să fie dozată, aspectului popularizării reformei i se acordă mult mai puțină atenție. În sfera APL situația a stagnat, abordări strategice de reformare lipsind în continuare, în timp ce continuă să se evidențieze politizarea excesivă, intervenții abuzive ori tratamente preferențiale din partea autorităților centrale. Transparența Guvernului și autorităților centrale nu a sporit, chiar se atestă o reducere a deschiderii spre public. Deși au sporit eforturile anticorupție, efectul acestora este foarte puțin simțit, nu contribuie în măsură definitorie la sporirea încrederii în organele de drept și în autorități la general.

Conflictul transnistrean

Eforturile îndreptate spre reluarea procesului de negocieri în format “5+2” nu s-au soldat cu vreun rezultat. În perioada de referință procesul reglementării transnistrene a fost influențat de războiul ruso-georgian, precum și de consecința acestuia – recunoașterea de către Rusia, mediator și pacificator în cadrul conflictelor separatiste din Georgia, a independenței Abhaziei și Osetiei de Sud. După războiul ruso-georgian din august 2008 Federația Rusă a întreprins inițiative de a reduce importanța formatului de negocieri “5+2”. În acest scop Președintele Medvedev a pledat în favoarea unui format “2+1”, în cadrul căruia să fie adoptate deciziile, pentru ca ulterior să fie confirmate, dîndu-li-se legitimitate mai mare în formatul “5+2”. Autoritățile moldovene și-au menținut opțiunea în favoarea formatului “5+2”. Opțiunea respectivă, cu excepția Rusiei, a fost susținută de ceilalți mediatori și observatori ai procesului de negocieri – OSCE, SUA, UE, și Ucraina. În aceeași ordine de idei autoritățile moldovene au reiterat cu diferite ocazii principiile elaborate în ultimii ani pentru soluționarea diferendului transnistrean.

Justiție

Deși au fost declarate drept prioritare și au determinat acordarea atenției speciale, reformele din sectorul Justiției au continuat să fie implementate cu mari deficiențe. Deși se atestă o anumită sporire a transparenței înfăptuirii justiției, rămîn valabile îngrijorările privind tergiversarea examinării cauzelor, existența corupției; limitarea Independenței judecătorești, imixtiunea politică. Sînt practic invizibile eforturile pentru sporirea finanțării

instanțelor, nu este promovată majorarea salarizării și a numărului de judecători, nu a crescut numărul personalului auxiliar, remunerarea acestuia rămîne deplorabilă. Eforturile de implementare a măsurilor alternative sînt susținute de instituțiile internaționale și organizațiile societății civile, în timp ce resursele acordate de stat în acest sens sînt minore.

Dezvoltare și reforme economice

Evoluțiile din trimestrul III al anului au fost influențate de inundațiile din lunile iulie-august, care s-au soldat cu cheltuieli neprevăzute pentru bugetul de stat și respectiv au limitat posibilitățile de finanțare a altor sectoare și priorități. Dar, fiind într-un an preelectoral, Guvernul a decis și majorarea salariilor unor categorii de bugetari, alocațiilor sociale și a unor compensații. Condițiile climaterice favorabile din această vară alături de intervențiile BNM în primul semestru al anului au contribuit la reducerea ritmului inflației care conform autorităților și reprezentanților FMI are șanse de a se încadra în limitele unei singure cifre la sfîrșitul acestui an. De această dată BNM a intervenit prin micșorarea ratei de bază aplicate la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt și a normei rezervelor obligatorii pentru mijloacele atrase de băncile comerciale. Totodată criza financiară internațională reprezintă pericole pentru economia moldovenească prin dependența sa excesivă de transferurile cetățenilor moldoveni care lucrează în afara țării.

Dezvoltare și reforme sociale

Deși în perioada analizată au fost înregistrate importante evoluții în domeniul protecției și integrării sociale și al sănătății publice, dar totuși numărul deficiențelor și involuțiilor a prevalat. Cu toate că încă în 2006 a fost aprobat cadrul legislativ privind echitatea gender, deocamdată nu a fost elaborat un mecanism pentru aplicarea acestuia. Concomitent, tergiversarea aprobării legii cu privire la securitatea și sănătatea la locul de muncă a condus la tergiversarea implementării prevederilor acesteia, prevăzute a fi pusă în aplicare abia din ianuarie 2009. Problema cuantumurilor mici ale indemnizațiilor sociale în comparație cu necesarul real pentru existență al paturilor vulnerabile, rămîne a fi una foarte actuală.

Comerțul internațional

Evoluțiile în domeniul comerțului extern au continuat să fie echivoce. Pe de o parte, în anumite sectoare, exportatorii moldoveni folosesc plener preferințele comerciale autonome. Într-adevăr,

cotele pentru vinuri și zahăr sunt aproape epuizate. Pe de altă parte, progresul este împiedicat de ajustarea încetă a normelor sanitare și fito-sanitare moldovenești la cele comunitare și ca rezultat unele companii nu pot beneficia de aceste preferințe. În ultimul timp procesul de ajustare s-a accelerat, însă implementarea practică a acestor norme nu este asigurată în mod necesar. În același timp, creșterea deficitului comercial continuă cu ritmuri alerte, fiind susținută cererea internă robustă. Totuși, rata de creștere a exporturilor este destul de înaltă, iar Uniunea Europeană și-a consolidat poziția top ca destinație pentru exporturi moldovenești. În domeniul vamal, procesul de implementare a „ghișeului unic” este aproape finisat, însă rapoartele internaționale rămân foarte rezervate în ceea ce privește progresele Republicii Moldova în reducerea barierelor în comerțul extern.

Climatul de afaceri

În trimestrul 3 al anului curent au fost înregistrate o serie de progrese în sfera climatului de afaceri. Guvernul a adoptat o hotărâre de implementare a principiului „ghișeului unic” în activitatea Camerei de Licențiere, dar aplicarea practică a acestuia se lovește de rezistența opusă de unele autorități și instituții cu funcții de reglementare și control și de probleme tehnice. Constituirea Agenției Transporturilor ca organism unic de reglementare a sectorului transporturilor este o altă evoluție salutară. În același timp, este important ca noua structură să se debaraseze de conflictele de interese care au erodat activitatea Ministerului Transporturilor și Agenției de Stat pentru Aviația Civilă, cele două autorități pe baza cărora a fost creată noua Agenție. Totodată, progresul a fost adumbrat de unele scandaluri corporative și de proprietate care ar putea să aducă din Moldova în atenția Curții Europene pentru Drepturile Omului. În noua ediție a Doing Business 2009 pozițiile relative ale Moldovei din nou s-au înrăutățit, dar aceasta este determinat și de faptul că unele reforme implementate în 2008 nu au nimerit, din considerente metodologice, în atenția experților evaluările cărora au stat la baza ratingului. Politica dubioasă de dezvoltare economică pe baza „zonelor economice libere” și-a găsit continuare prin crearea Aeroportului Internațional Liber „Mărculești”.

Frontieră, migrație și traficul de ființe umane

Cooperarea instituțională și internațională dintre agențiile cu competențe în managementul frontierei și migrației se desfășoară în ritmuri acceptabile, sînt

înregistrate o serie de evoluții. Fenomenul migrațional rămîne însă una din cauzele majore ale declinului demografic și măsurile întreprinse de autorități nu s-au soldat cu rezultate vizibile. Măsurile în vederea simplificării regimurilor de vize s-au soldat cu anumit schimbări pozitive (tranzitul fără viză prin România și Bulgaria), dar circulația fără vize ori obținerea simplificată a acestora rămîn deziderate. Se atestă impulsivitatea acțiunilor în sfera combaterii traficului de ființe umane, dar măsurile politico-administrative și judiciare nu au ca rezultat evident prevenirea fenomenului, acesta continuă să persiste.

**Euromonitorul poate fi accesat în întregime la adresa http://expert-grup.org/docs/19/euromonitor-rom_12.pdf*

7. Este Moldova Pregătită Pentru a Începe Negocierile cu UE Asupra Noului Cadru Juridic? Comentariu de Victor Chirilă. APE. 13.11.2008.

Agresiunea Federației Ruse împotriva Georgiei din august 2008 a înclinat balanța în interiorul UE în favoarea statelor care se pronunțau, din ce în ce mai insistent, pentru reevaluarea relațiilor cu Moscova și, în același timp, pentru o mai mare implicare a UE în regiunea Europei de Est a Politicii Europene de Vecinătate (PEV). În consecință, începând cu Summit-ul Extraordinar al UE din 1 septembrie 2008, dedicat în întregime războiului ruso-georgian și posibilelor sale implicații geopolitice, statele membre ale UE au luat, prin consens, o serie de decizii ce denotă determinarea UE de a aprofunda cooperarea sa cu statele ex-sovietice din Europa de Est – Ucraina, Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Armenia și, chiar, Belarus. Astfel, în timp ce Șefii de Stat și de Guvern ai UE au decis, la Summit-ul lor din 1 septembrie, să suspende pentru o anumită perioadă demararea negocierilor cu Rusia asupra noului Acord de Parteneriat și Cooperare, ei ne anunță că este extrem de important ca UE să susțină cooperarea regională și să accelereze dezvoltarea relațiilor cu vecinii săi din Est, în particular, prin intermediul PEV, precum și a inițiativelor UE „Sinergia la Marea Neagră” și „Parteneriatul Estic”, propus de Suedia și Polonia, în mai 2008, pentru a ajuta statele PEV din Europa de Est să accelereze apropierea lor de UE, în funcție de obiectivele urmărite de ele.

În urma războiului ruso-georgian, importanța politică a „Parteneriatului Estic” a crescut și mai mult, astfel încât, la Summit-ul UE din 1 septembrie 2008, Comisia Europeană a fost chemată să

definitiveze, până în decembrie 2008, elaborarea proiectului „Parteneriatului Estic”, ceea ce ar permite Șefilor de Stat și Guvern ai UE să-l aprobe până în martie 2009. De asemenea, anume sub impactul agresiunii Rusiei contra Georgiei, statele membre ale UE au devenit mai receptive la doleanța autorităților ucrainene de a semna un Acord de asociere cu Ucraina. Deși Acordul cu Ucraina nu va oferi Kievului o perspectivă clară de integrare europeană, cu toate acestea, este de așteptat că viitorul acord va prevedea perspectiva integrării economice a Ucrainei în spațiul comunitar și va presupune introducerea treptată a regimului de călătorii fără vize în UE pentru cetățenii ucraineni. De altfel, la 29 octombrie 2008, Bruxellesul și Kievul au inițiat deja consultări cu privire la perspectiva liberalizării regimului de vize între UE și Ucraina. În raport cu Belarus, la 13 octombrie 2008, urmărind să încurajeze dialogul cu autoritățile beloruse la capitolul democrație și respectarea drepturilor omului, Miniștrii de Externe ai UE au luat decizia să suspende pentru o perioadă de șase luni restricțiile sale de călătorii impuse în 2006 mai multor oficiali de la Minsk. În Georgia, după evenimentele tragice din august, prezența politică a UE a crescut vizibil în această țară. În prezent, UE dispune în Georgia de un Reprezentant Special pentru criza georgiană și de o echipă de peste 200 de observatori militari însărcinați cu monitorizarea respectării de către autoritățile ruse și georgiene a Acordului de încetare a focului din 12 August 2008. Totodată, UE a anunțat că intenționează să liberalizeze regimul de vize pentru cetățenii georgieni și, mai ales, a promis că, în următorii trei ani, asistența sa financiară pentru Georgia va crește semnificativ, ridicându-se la suma de peste 500 milioane de euro. Toate aceste decizii și acțiuni nu sunt altceva decât răspunsul pragmatic și de lungă durată dat de UE politicii Federației Ruse de a-și impune fără menajamente supremația politică și economică în vecinătatea sa apropiată, desconsiderând, în același timp, interesele naționale ale statelor vizate.

UE a evitat să se pronunțe asupra stadiului de pregătire a Moldovei. De ce?

De altfel, și Concluziile cu privire la Moldova aprobate de Miniștrii de Externe ai UE la 13 octombrie 2008, se înscriu în noua optică a UE în raport cu Rusia și statele PEV din Europa de Est. În acele Concluzii, UE ne-a anunțat că este pregătită să aprofundeze relațiile sale cu Moldova în cadrul PEV și să negocieze în curând un nou acord ambițios cu

țara noastră, care ar depăși actualul Acord de Parteneriat și Cooperare (APC)¹. Următorul acord va avea ca scop primordial apropierea graduală a Moldovei de UE, care se va materializa, în particular, prin stabilirea unei zone aprofundate și comprehensive de liber schimb între UE și Moldova², precum și prin introducerea regimului de călătorii fără vize pentru cetățenii Moldovei, într-o perspectivă de lungă durată.

Concluziile Miniștrilor de Externe ai UE cu privire la Moldova au încurajat și mai mult autoritățile de la Chișinău în ambițiile lor de a negocia cu UE un acord de asociere care ar plasa ferm țara noastră pe mult râvnitul drum de aderare la UE. Axându-se, aproape exclusiv, pe exploatarea mesajului pozitiv trimis Chișinăului de către UE, autoritățile moldovene nu au remarcat, însă, că Miniștrii de Externe ai UE au evitat în respectivele Concluzii să spună dacă și Moldova este, la rândul ei, pregătită să negocieze un nou acord cu UE. Miniștrii de Externe ai UE au reiterat, totuși, cât se poate de clar că ritmul și calitatea reformelor în Moldova vor influența natura relațiilor cu UE. În acest context, autoritățile moldovene au fost, din nou, invitate să întreprindă eforturile necesare pentru întărirea statului de drept, să îndeplinească angajamentele lor cu privire la promovarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și, de asemenea, să acorde o atenție prioritară desfășurării și organizării alegerilor parlamentare din anul 2009³ în corespundere totală cu principiile și normele democratice consfințite în materie de alegeri libere.

Faptul că UE a evitat să se pronunțe asupra stadiului de pregătire a Moldovei în vederea demarării negocierilor asupra noului cadru juridic moldo-comunitar, ar trebui să fie considerat, în fond, un mesaj în sine transmis discret autorităților de la

¹ Comunicatul MAEIE, “Miniștrii de Externe ai UE au adoptat Concluziile privind Republica Moldova”, <http://www.mfa.gov.md/noutati/3601/>

² În aceleași Concluzii cu privire la Moldova, se menționează că zona aprofundată și comprehensivă de liber schimb între UE și Moldova va fi creată când țara noastră va fi considerată în măsură să facă față efectelor liberalizării complete a schimburilor comerciale cu UE.

³ Ulterior, concluziile și recomandările Miniștrilor de Externe ai UE au fost aprobate în unanimitate de către Șefii de Stat și Guvern ai UE, în cadrul Consiliului European din 16 octombrie 2008.

Chișinău. Descifrarea acestui mesaj a fost făcută pentru autoritățile moldovene de către parlamentarii europeni cu ocazia reuniunii Comitetului parlamentar de cooperare UE – Moldova, desfășurată la Strasbourg în perioada 22-23 octombrie 2008. După cum ne-a informat chiar Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE), parlamentarii europeni au subliniat în discursurile lor necesitatea intensificării, de către Guvernul de la Chișinău, a eforturilor sale destinate implementării eficiente a reformelor inițiate în domeniul justiției, drepturilor omului, libertatea mass-media⁴. Comunicatul MAEIE nu spune, însă, nici o vorbă despre faptul că reprezentanții Parlamentului European au insistat, în special, asupra importanței respectării libertății mass-media în țara noastră, reducerii pragului electoral, legalizării blocurilor electorale și respectării dreptului cetățenilor cu dublă cetățenie să fie aleși în funcții publice⁵. Recomnădările parlamentarilor europeni se bazează pe concluziile Raportului Comisiei Europene pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) cu privire la amendamentele aduse Codului Electoral al Republicii Moldova în aprilie 2008⁶. În Raportul Comisiei de la Veneția, dat publicității la 23 octombrie 2008, autoritățile moldovene sunt criticate pentru majorarea pragului electoral de la 4 la 6%, interzicerea blocurilor electorale și limitarea participării în alegeri a cetățenilor moldoveni cu dublă cetățenie. Totodată, se menționează că aceste amendamente contravin Constituției Republicii Moldova, Codului de bune practici în materie electorală al Consiliului Europei, altor convenții europene la care Moldova este parte. În particular, experții europeni consideră că restricțiile electorale impuse pentru cetățenii cu dublă cetățenie nu se încadrează în Convenția

⁴ Comunicatul MAEIE cu privire la cea de-a 11-a reuniune a Comitetului de Cooperare Parlamentară RM-UE, <http://www.mfa.gov.md/noutati/3717/>

⁵ Serebrian, O., „La Reuniunea Interparlamentară UE-Moldova, Europeanii Critică Legislația Electorală și Situația Mass-Media”, Radio Europa Liberă”, 23.10.2008.

⁶ European Commission for Democracy through Law, (Venice Commission), “Joint Opinion on the Election Code of Moldova as of 10 April 2008”, Opinion No. 484/2008, Strasbourg, 23 October 2008 [http://www.venice.coe.int/docs/2008/CDL-AD\(2008\)022-e.asp#_Toc212527183](http://www.venice.coe.int/docs/2008/CDL-AD(2008)022-e.asp#_Toc212527183)

Europeană privind naționalitatea, ratificată de Moldova în noiembrie 1999, care prevede că un cetățean de altă naționalitate trebuie să se bucure, pe teritoriul statului în care locuiesc, de aceleași drepturi și responsabilități ca și cetățenii statului respectiv.

Sunt gata negociatorii moldoveni să înceapă tratativele cu UE?

În contextul mesajului încurajator trimis țării noastre de către Miniștrii de Externe ai UE, la 21 octombrie 2008, Șeful diplomației moldovene Andrei Stratan a chemat Comisia Națională de Integrare Europeană să demareze pregătirile pentru negocierea viitorului acord cadru moldo-comunitar. În special, dl Andrei Stratan a propus elaborarea și aprobarea proiectului schematic al componenței delegației negociatorilor, elaborarea și aprobarea programului de instruire operativă a membrilor echipei negociatorilor, care ar urma să includă un program de vizite de documentare la Bruxelles, statele membre ale UE, precum și în Croația, stat candidat pentru aderare la UE. Propunerile enunțate de Ministrul de Externe sunt, fără îndoială, necesare și oportune, mai mult decât atât, considerăm că ele ar fi trebuit să fie demarate odată cu lansarea Planului de Acțiuni UE – Moldova (PAUEM). PAUEM a fost, de la bun început, conceput de diplomația moldovenească ca fiind pentru țara noastră o etapă tranzitorie spre un nou cadru juridic cu UE. Iată, însă, că după trei ani de la inițierea procesului de implementare a PAUEM, volens-nolens, inițiativa Ministrului de Externe Andrei Stratan scoate la iveală că potențialii noștri negociatori au nevoie urgent de o pregătire suplimentară. Această constatare nu ne surprinde, dacă ne gândim că ea reflectă, de fapt, lipsa de funcționari bine instruiți și motivați în materie de cooperare cu UE, realitate ce se simte tot mai acut în instituțiile administrației noastre centrale și locale.

Ea ne surprinde, totuși, când ne gândim la faptul că dezvoltarea capacităților administrative ale Moldovei beneficiază de asistența financiară și tehnică generoasă a UE. Pentru dezvoltarea resurselor sale administrative și reforma regulatoare, Moldova recepționează aproximativ 20% din asistența financiară de 209.7 milioane Euro, prevăzută de UE pentru perioada 2007 – 2010. De asemenea, aici ar trebui luate în calcul și asistența tehnico-financiară furnizată Moldovei pe linie bilaterală de state membre ale UE, în particular de

Marea Britanie, Suedia, Olanda, Ungaria, Lituania etc.. De asemenea, constatarea Ministrului Stratan ne surprinde când ne gândim la faptul că MAEIE a neglijat, în repetate rânduri, invitațiile Asociației pentru Politica Externă (APE) de a-și trimite reprezentanții săi să participe la întâlnirile cu ex-Șefii echipelor de negociatori ai României, Ungariei, Letoniei și Lituaniei la negocierile de aderare a acestor state la UE, care au venit la Chișinău la invitația APE pentru a împărtăși experiența lor cu potențialii negociatori ai Moldovei.

Desigur, aprobarea unui program operativ de instruire, precum și vizitele de studii la Bruxelles și în alte capitale ale UE îi vor ajuta pe negociatorii moldoveni să-și actualizeze și îmbogățească cunoștințele teoretice despre UE și instituțiile sale. Totuși, cunoștințele teoretice vor suplini cu greu experiență profesională necesară pentru negocierea unor acorduri de avengură, precum cel pe care Chișinăul dorește să-l negocieze cu Bruxellesul. Nu negăm faptul că Ministerul de Externe de la Chișinău dispune de diplomați tineri bine instruiți din punct de vedere teoretic, cu toate acestea, experiența lor în materie de negocieri cu UE mai ridică încă semne de întrebare. Trimiterile pe care le fac diplomații noștri la experiența acumulată în timpul „negocierii” cu UE a PAUEM, precum și a Acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor nu sunt destul convingătoare. În primul rând, pentru că negocierea PAUEM nu a însemnat schimbarea temeliei juridice a relațiilor UE cu Moldova, ci mai curând potrivirea unei liste de obiective și acțiuni comune care să se înscrie în limitele politico-juridice fixate unilateral de UE prin APC și PEV. În al doilea rând, să nu uităm că în momentul inițierii tratatelor privind facilitarea regimului de vize cu UE, diplomația moldoveană a cerut, nici mai mult nici mai puțin, liberalizarea totală a regimului de călătorii în spațiul UE pentru cetățenii Moldovei. Solicitarea părții moldovene a fost respinsă tranșant de Comisia Europeană, iar în cele din urmă Chișinăul a adoptat în grabă parametrii fixați de Bruxelles. În al treilea rând, noul acord va fi în mare parte dedicat cooperării comercial-economice și integrării Moldovei în piața comună a UE. Or, deoarece diplomații moldoveni nu au pregătirea necesară pentru a acoperi acest vast segment al integrării europene, anume economiștilor le va reveni un rol dominant în timpul viitoarelor tratative cu UE. Experiența insuficientă în materie de tratative cu UE va fi depășită cu certitudine în

viitorii ani, Moldova are, însă, nevoie acum de o echipă de negociatori instruiți și experimentați, capabili să atingă obiectivele reale urmărite de țara noastră în negocierile cu UE asupra viitorului cadru juridic.

Poate Moldova să aibă o echipă de negociatori care să exceleze atât prin cunoștințe teoretice temeinice în materie de integrare europeană, cât și prin experiență bogată la capitolul negocierii de acorduri internaționale?

Desigur, acest lucru poate fi realizat, mai ales prin crearea unei echipe de negociatori care ar îmbina resursele, cunoștințele, experiența și capacitățile profesionale de care dispun în prezent atât Guvernul cât și Societatea Civilă de la Chișinău. Formele unei astfel de simbioze ar putea fi diferite, iar experiența Ucrainei ar putea servi ca exemplu de inspirație pentru autoritățile moldovene. În particular, merită a fi studiată experiența diplomației ucrainene care știe să valorifice expertiza și cunoștințele diplomaților de carieră aflați în afara serviciului diplomatic, fie în politică, lumea afacerilor sau în societatea civilă. De exemplu, foștii miniștri ucraineni de externe se regăsesc printre membrii Colegiului Ministerului Afacerilor Externe, asigurând, astfel, coerența procesului de luare a deciziilor și continuitatea memoriei instituționale. De asemenea, diplomația ucraineană beneficiază la maximum de expertiza societății civile, nu doar prin menținerea unui dialog regulat cu reprezentanții acesteia din urmă în cadrul unor simpozioane, conferințe sau seminare, dar și prin asistența consultativă acordată delegațiilor ucrainene la comitetele de cooperare cu UE prin intermediul unui Consiliu Civic de Experți compus din reprezentanții celor mai importante organizații non-guvernamentale și instituții de cercetări strategice din Ucraina.

Autoritățile moldovene nu dispun de o strategie realistă în domeniul integrării europene

Pe lângă faptul că autoritățile noastre se află în criză de timp pentru pregătirea negociatorilor, ele, de asemenea, nu au reușit, până în prezent, să structureze o strategie clară, coerentă și credibilă de atingere a obiectivelor fixate în domeniul integrării europene. Actuala viziune formulată la 17 iulie 2008, în cadrul Comisiei Naționale de Integrare Europeană, de către Ministrul de Externe Andrei Stratan, este mai degrabă o listă de solicitări și

propuneri prezentate Comisiei Europene⁷. Unele din doleanțele Chișinăului, precum negocierea unui Acord de comerț liber aprofundat și liberalizarea regimului de călătorii cu UE, se încadrează în limitele obiectivelor fixate de PEV și, prin urmare, vor beneficia de o mai mare deschidere și înțelegere din partea Comisiei Europene și statelor membre ale UE. Nu același lucru, putem afirma despre dorința noastră de a semna un Acord de Asociere care ar formula o perspectivă clară de integrare în UE. În primul rând, un astfel de Acord ar depăși cadrul politic actual al PEV, or, așa cum ne-au comunicat, la 13 octombrie 2008, Miniștrii de Externe ai UE, Bruxellesul este gata să aprofundeze relațiile cu țara noastră în limitele PEV, care nu este o politică de extindere a UE. În al doilea rând, UE nu este încă pregătită să transcende cardinal limitele PEV. UE este în continuare dominată de oboseala extinderii, digestia ultimilor două extinderi consecutive s-a dovedit mult mai anevoioasă pentru ea, ratificarea și implementarea Tratatului de la Lisabona a devenit de fapt o condiție sine quo non pentru examinarea unor noi posibile extinderi spre Est, iar criza financiară internațională și posibila recesiune economică ar putea avea ca impact creșterea numărului euro-scepticilor în statele membre ale UE, astfel, determinându-le să se concentreze în mod prioritar asupra chestiunilor de dezvoltare internă a comunității europene.

Ce poate face Moldova în circumstanțele actuale?

Moldova are nevoie de o abordare pragmatică axată pe exploatarea maximală a oportunităților pe care UE le oferă țării noastre la această etapă. De fapt, răspunsul la această stringentă întrebare a fost enunțat cât se poate de clar de noul Șef al Secției politice și economice a Delegației Comisiei Europene la Chișinău, dl Wolfgang Behrendt, în timpul Conferinței sale de presă din 7 noiembrie 2008. Dl Behrendt a declarat că noul acord dintre UE și Moldova va fi inspirat din Acordurile de Stabilizare și Asociere cu statele din Balcanii de

Vest, dar, atenție, nu va formula o perspectivă clară de aderare la UE. Precizarea făcută de oficialul Comisiei Europene nu ne surprinde, ea vine doar să confirme o realitate, și anume că PEV și mecanismele sale instituționale au fost de la bun început inspirate din Politica de Extindere a UE. Analizând experiența primelor patru ani de implementare a PEV, putem afirma că aceasta este o politică evolutivă, care este dotată treptat cu elemente specifice anterior doar Politicii de Extindere a UE, precum negocierea și semnarea de Acorduri aprofundate și comprehensive de liber schimb, liberalizarea graduală a regimului de vize și accesarea la programe și agenții comunitare. După ce în decembrie 2006, UE a aprobat prima consolidare/adaptare a PEV, recurgând la experiența pozitivă a Politicii sale de Extindere, în prezent, UE se pregătește să se inspire din aceeași experiență pentru a consolida dimensiunea estică a PEV. Pentru a realiza acest lucru, Bruxellesul va folosi, de această dată, noi instrumente instituționale și juridice precum inițiativa polono-suedeză de inițiere a unui „Parteneriat Estic” între UE și statele PEV din Europa de Est și negocierea cu acestea din urmă a unei noi generații de acorduri cu un conținut mult mai ambițios decât al actualelor Acorduri de Parteneriat și Cooperare. Disponibilitatea UE de a perfecționa PEV, apelând la experiența sa acumulată în domeniul Politicii sale de Extindere, este un detaliu ce trebuie luat în considerare și valorificat de viitorii noștri negociatori. Actualmente, însă, este necesar ca autoritățile noastre să analizeze de urgență și cu maximă atenție Acordurile de Stabilizare și Asociere semnate de statele din regiunea Balcanilor de Vest, în mod special de Croația, iar, în baza respectivei analize comparative, să formuleze propriul „mandat de negocieri” care va ghida negocierii noștri la masa tratatelor asupra viitorului cadru juridic moldo-comunitar.

Un lucru ar trebui să fie înțeles de pe acum de către autoritățile noastre, concentrarea excesivă pe obținerea unei perspective clare de aderare la UE, în timpul viitoarelor negocieri, ar putea să fie contraproductivă. Din punct de vedere tactic, ar fi logic ca negocierea noului cadru juridic să fie axată de la bun început pe preluarea majorității obiectivelor și mecanismelor instituționale prezente în Acordurile de Stabilizare și Asociere la capitolele dialog politic; cooperarea regională; libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului; armonizarea legislativă și implementarea legilor; justiția și afacerile interne; cooperarea în domeniile

⁷ Conform dlui Andrei Stratan, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în viitoarele negocieri cu UE asupra noului cadru juridic, Moldova va urmări semnarea unui Acord de Asociere ce va conține o perspectivă clară de integrare europeană, va prevedea stabilirea graduală a unei zone de comerț liber aprofundat cu UE și va presupune liberalizarea treptată a regimului de călătorii în spațiul UE pentru cetățenii moldoveni.

sectoriale și asistența financiară. Dacă noul cadru juridic dintre Moldova și UE nu va oferi o perspectivă expres definită de integrare europeană, dar va fi, cel puțin, în proporție de 70% similar cu Acordul de Stabilizare și Asociere dintre Croația și UE⁸, acesta va reprezenta un adevărat succes pentru țara noastră și cetățenii ei. Fără îndoială, varianta perfectă ar fi ca forma și substanța noului acord cu UE să coincidă. Totuși, având în vedere constrângerile și oportunitățile schițate mai sus, de această dată, negociatorii noștri vor fi nevoiți să pună un accent primordial pe conținutul practic al viitorului cadru juridic moldo-comunitar, care va determina, în cele din urmă, și evoluția formei parteneriatului Moldovei cu UE.

8. Eugen Revenco: CSI s-a Dovedit Total Ineficientă. APE. 13.11.2008.

Potrivit analistului Eugen Revenco de la Asociația pentru Politică Externă, strategia a fost elaborată încă din vară, înainte de conflictul din Georgia. Între timp, Georgia a părăsit CSI-ul și acest element nu este luat în calcul de autorii strategiei. Referindu-se la eficiența CSI, Eugen Revenco a declarat, într-o intervenție avută la ProTV Chișinău, că, privită ca organizație menită să asigure un divorț pașnic al membrilor URSS, CSI s-a dovedit total inefficient. "Observăm că în acest spațiu au fost războaie, continuă să existe conflicte nesoluționate care depind de Federația Rusă, Rusia a reușit chiar să fie condamnată de CEDO pentru violarea drepturilor omului în aceste zone, pe lângă faptul că Moscova își exercită jurisdicție extrateritorială în aceste regiuni. Avem și un război proaspăt în Georgia - și nu contează aici cine a atacat primul - important e că din punctul de vedere al securității parteneriatul în CSI nu a fost eficient", a spus Eugen Revenco. Nici din punct de vedere economic lucrurile nu stau mai bine, potrivit expertului. "S-a anunțat intenția de creare a unui spațiu economic funcțional comun care să ducă la crearea unei zone de comerț liber. Acest lucru nu s-a făcut, există doar acorduri bilaterale între statele membre, semnate în afara CSI. Ar mai fi de amintit și embargourile comerciale impuse de Rusia – de exemplu Moldovei și Georgiei. Deci, nici

pe plan economic CSI-ul nu a fost un model", a conchis Revenco. Referindu-se la posibilele surprize pe dimensiunea reglementării conflictului transnistrean, anunțate de presa rusă, Eugen Revenco a declarat că premierul rus este un politician puternic "care se poate impune oricând și oriunde, mai cu seama în situația unor țări mici, slabe și poate nu atât de stabile cum este Republica Moldova". "Președintele Voronin a sperat - și negociatorii săi au construit o strategie mizând anume pe suportul Federației Ruse - ca Moscova să intervină pe bilaterală în soluționarea conflictului transnistrean. Nu cred că ideea a fost abandonată. Problema este care va fi costul. Și sper aici să nu fim puși într-un impas în care președintele Voronin să fie nevoit să adopte o decizie grea, iar dacă va fi pus într-o asemenea situație, sper să reziste și să nu mergem la o soluționare pe formula Federației Ruse", a spus Eugen Revenco.

9. Relațiile cu Republica Moldova în Programele Partidelor din România? Radio Europa Liberă. 06.11.2008. Transcris APE.

Principalele partide din România promit în programele de guvernare că vor sprijini apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană, niciuna dintre aceste formațiuni nu explică, însă, care ar fi instrumentele, care i-ar permite București-ului să propulseze Chișinăul într-o lumină mai favorabilă Bruxelles-ului. Practic, nici unul dintre marile partide autohtone nu-și propune să ofere în mod concret Republicii Moldova sprijin logistic sau experți în domeniile care sunt puse sub lupă de Comisia Europeană.

Partidul Național-Liberal, aflat la putere, promite, totuși, pentru viitor, cităm, „ameliorarea climatului politic și social al Republicii Moldova în vederea apropierei graduale, dar constante a acesteia de Uniunea Europeană”.

Partidul Democrat-Liberal, din rândurile căruia provine președintele, Traian Băsescu, își propune în plus, conectarea progresivă a economiei moldovenești la piața comunitară.

Partidul Social-Democrat crede, pe de altă parte, că România își poate crește influența în cadrul Uniunii Europene, astfel încât să poată mobiliza interesul celorlalte state membre față de Republica Moldova.

⁸ Acordul de Stabilizare și Asociere dintre Croația și UE a fost semnat la 29 octombrie 2001 și a intrat în vigoare la 1 februarie 2005, http://www.euroskop.cz/gallery/5/1702-e98ee3c0_84f8_4666_9b99_1cfe3ad65a1f.pdf

Politicienii români nu s-au dovedit în ultimii patru ani prea interesați de Republica Moldova, iar principala lor viziune se rezumă sub sintagma: o singură națiune, două state. Acum, în campania electorală, când ar vrea să capteze interesul celor de peste Prut, care au și pașapoarte românești, au început să devină mai activi, iar unii dintre ei au mers chiar la Chișinău pentru ași demonstra disponibilitatea. Dincolo de campania electorală și de promisiunile din programele partidelor, nici parlamentarii români, nici guvernanții nu au făcut până acum strategii concrete pe relația Republicii Moldova, singura țară vecină cu România, cu care Bucureștiul nu a încheiat un Tratat bilateral de prietenie.

10. Nicio Țară Nu Este Ferită de Taifunul Financiar. Iurie Leancă, Vicepreședinte ASCOM Group. Radio Europa Liberă. 25.10.2008. Transcris APE.

Valentina Ursu: Criza financiară, care a afectat, așa cum spuneam, cele mai dezvoltate state ale lumii, este doar începutul unei perioade grele pentru economia mondială. De această părere este Iurie Leancă, reprezentant al mediului de afaceri. Contrar celor declarate anterior de autoritățile de la Chișinău, Vicepreședintele ASCOM Group crede că ar fi o exagerare să spunem că Moldova este atât de izolată pe plan global, că nu va fi afectată într-o formă sau alta.

Iurie Leancă: Această criză se distinge de celelalte crize prin faptul că în primul rând este o criză globală. Din moment ce este o griză globală nu poate trece pe lângă entități, chiar cum ar fi Republica Moldova. A afectat cele mai dezvoltate țări ale lumii, dar ar putea să aibă și alte victime în perspectivă.

Valentina Ursu: Deci, ar fi într-un fel începutul unei perioade grele pentru economia mondială și în special pentru economiile statelor?

Iurie Leancă: Majoritatea experților sunt de acord că criza financiară trece într-o criză economică și într-o recesiune economică. Recesiunea economică în țările dezvoltate afectează și țările în curs de dezvoltare, fiindcă în momentul în care piețele respective nu mai pot absorbi bunurile produse în țările în curs de dezvoltare, capacitatea de export a acestor țări este afectată. Aceasta afectează bineînțeles și ritmurile de creștere și dezvoltare a țărilor în curs de dezvoltare. Moldova, pe cât de

mică și neînsemnată, într-un fel ar fi ea, oricum este deja destul de puternic integrată pe plan regional și pe plan european. Exporturile noastre mai mult de jumătate merg pe piețele europene. În momentul în care capacitatea de cumpărare și dezvoltarea economică a acestei țări va fi afectată, bineînțeles că va avea consecințe și pentru noi. Cât privește gastarbeiter-ii sau muncitorii noștri, această criză bineînțeles că va avea un impact negativ și asupra locurilor de muncă, șomajul va crește.

Valentina Ursu: Efecte dure va produce?

Iurie Leancă: Efecte întârziate, dar dure și se pare că această recesiune, din păcate, este una inevitabilă și care întra-adevăr va afecta economiile tuturor țărilor.

Valentina Ursu: Acest impact, pe termen lung, ce ar putea să aducă Moldovei?

Iurie Leancă: Bănuiesc că va genera o scădere a creșterii economice, va afecta cetățenii moldoveni care lucrează în străinătate. Și dacă afectează conaționalii noștri care lucrează în străinătate înseamnă că și remitențele de la ei ar putea să scadă.

Valentina Ursu: Și diminuarea remitențelor ar putea să influențeze nefast asupra bugetului?

Iurie Leancă: Păi, se știe foarte bine, că economia Moldovei supraviețuiește în mare parte, azi, grație acestor remitențe. Nu vreau să prezint totul în negru și alb, bineînțeles că situația e mult mai nuanțată. Să sperăm că efectele crizei financiare nu vor fi chiar atât de grave și această recesiune nu va fi una de durată. Vedem cum țările dezvoltate, dar și cele în curs de dezvoltare încearcă să elaboreze niște mecanisme care ar putea să diminueze cel puțin impactul negativ. Și în ultimă instanță să sperăm că și pe plan național vom putea găsi niște soluții cum să diminuăm aceste efecte, dar să nu ținem cont de ele, să nu ne pregătim eventual pentru ele, cred că ar fi o greșală.

O revistă britanică cita opinia Ministrului finanțelor din Germania, care spunea că criza financiară se va reduce doar la spațiul nord-american și nu va afecta sub nici o formă situația bancară și financiară din Europa. Doar peste trei zile Germania s-a confruntat cu o problemă mare și Guvernul Federal a fost nevoit să sprijine cu un pachet de 35 miliarde de dolari a doua bancă ipotecară ca mărime din

Germania. Prin asta am vrut să spun că nimeni nu poate să știe exact cât de repede ar putea să vină acest val negativ.

Valentina Ursu: Am citit și eu undeva că sunt în prag practic de faliment și Țările Baltice și Ucraina, și Federația Rusă?

Iurie Leancă: Nu știu dacă sunt în prag de faliment, dar pe exemplul Islandei, o țară mică, dar care a avut prejudicii, dacă nu mă înșel de 60 de miliarde, unde cele mai importante bănci au falimentat și Guvernul s-a văzut nevoit să le naționalizeze. Deci, este un exemplu extrem de relevant în acest sens.

Valentina Ursu: Situația acesta de acalmie din Republica Moldova e asemănătoare cu cea din Federația Rusă?

Iurie Leancă: Se pare că totuși în Rusia bursa a fost un instrument mult mai dezvoltat al economiei de piață, decât în Republica Moldova. Ar putea ca acest dezavantaj al nostru să fie un plus, cel puțin temporar.

Valentina Ursu: Pe moment.

Iurie Leancă: Exact, dar pe termen lung să vedem ce se va întâmpla. Dar, e adevărat că așa cum s-a întâmplat și în 98 o criză eventuală în Federația Rusă ar putea să ne afecteze și pe noi aici. Situația în Ucraina după cum vedem este una foarte dificilă, și politic, dar și economic. Deci, ne confruntăm și la Vest și la Est cu anumite tendințe și evoluții, sau cum le-ar spune unii politologi, involuții, care pe termen mediu și lung ar putea să ne afecteze și pe noi.

11. Eugen Revenco: Rusia Acum Încearcă să Repare Consecințele Războiului în Caucaz. Radio Europa Liberă. 03.11.2008. Transcris APE.

Cum ați auzit și la știri, ieri la Moscova, președintele Dmitrii Medvedev a fost gazda unei reuniuni cu președintele Armeniei, Serge Sarkisian, și cel al Azerbaidjanului, Ilham Aliyev, pe tema conflictului din Nagorno-Karabah, o enclavă armeană din Azerbaidjan. Nagorno-Karabah a fost motivul unui război între cele două foste republici sovietice la sfârșitul anilor 80. Iar la începutul anilor 90 Nagorno-Karabah s-a despărțit de Azerbaidjan. Peste 30 de mii de persoane și-au pierdut viața în luptele care au precedat ruptura de

Baku, iar aproape un milion de oameni au fost ulterior forțați să se refugieze. În ajunul discuțiilor de la Moscova, ministrul armean de externe declara că s-a ajuns într-un punct de răscruce în negocierile privind Nagorno-Karabah, iar după întrevvederea de ieri cei trei președinți au lansat o declarație comună prin care au anunțat ca vor intensifica eforturile pentru rezolvarea acestui conflict.

Vom mai adăuga că la sfârșitul săptămânii trecute la Moscova s-au aflat și liderul administrației de la Tiraspol, Igor Smirnov și șeful departamentului transnistrean de externe, Vladimir Iastrebceac, care au discutat împreună cu liderul de la Kremlin o posibilă întâlnire cu președintele moldovean, Vladimir Voronin. Va reuși sau nu Moscova să-i așeze la masa negocierilor pe liderii din Transnistria și președintele Voronin e una din întrebările pe care i le vom adresa în această dimineața analistului politic, Eugen Revenco, de la Asociația pentru Politică Externă.

Domnule Revenco, vă pare întâmplătoare această sincronizare a întâlnirii mediate de Medvedev cu președinții armean și azer și vizitei la Moscova a lui Smirnov și Iastrebceac?

E.R.: Conflictul transnistrean și cel din Nagorno-Karabah au o dinamică, o istorie nițel diferită. Vizita la Moscova a președinților din Armenia și Azerbaidjan sigur că este un lucru bun, pentru că oricum apropie, cel puțin, cele două capitale. O discuție între ele este binevenită. Nu cred că trebuie să facem o legătură strânsă între Karabah și Transnistria, pentru că originea și sursa problemelor sunt diferite, mai ales că este și un element - cât n-ar fi de cinic, dar la sfârșit de an se aprobă bugetul. În acest buget, în contextul crizei financiare, transnistrenii probabil că speră mai mult la o susținere directă din partea bugetului Federației Ruse, așa cum au făcut-o tradițional.

Domnule Revenco, dar de ce ar fi diferită, pentru ca toate își au originea undeva în perioada sovietică, toate aceste conflicte, în fond?

E.R.: Este adevărat, dar natura conflictului, chiar dacă este inspirat de Moscova, chiar dacă au fost susținute și sunt susținute ambele de Moscova, în Moldova nu este decât un conflict politic. Punct. Atunci când în Nagorno-Karabah este și acest element etnic, care complică foarte mult lucrurile.

Dar are vreo sansa, daca nu în Transnistria, Moscova să rezolve, de exemplu, conflictul din Nagorno-Karabah?

E.R.: Moscova are toate pârghiile și posibilitățile să rezolve toate conflictele așa cum își dorește ea, dacă o dorește. În Moldova nu există premise serioase pentru Moscova, ca să soluționeze problema, în așa fel încât Moldova să redevină un stat independent. Pentru Moscova soluționarea conflictului transnistrean astăzi ar trebui să fie cu prețul suveranității Republicii Moldova, cel puțin de a o priva de libertatea de a merge liber, repede, înainte.

Si Nagorno-Karabah?

E.R.: În Nagornii-Karabah este mult mai delicată situația decât la noi. Dacă se va reuși, deși după evenimentele din Georgia este foarte puțin probabil ca Rusia să dovedească capacități de soluționare rapidă a unui conflict care ar fi comod și ar restabili încrederea între aceste două țări. Nu este Moscova acum gata să soluționeze, este mai mult o reacție la niște inițiative anterioare care au venit din partea Turciei, care au încercat...

Vreți sa spuneți ca Moscova mimează oarecum intenția de a soluționa aceste conflicte?

E.R.: Moscova nu a dat probe serioase decât în Osetia, cum poate să rezolve astăzi conflictele - doar prin forță militară. Eu nu cred acum, că Rusia este dispusă după o invazie. Rusia acum încearcă să repare consecințele războiului în Caucaz, nu mai mult, dar nu cred că o să ajungă până la soluționarea adecvată a unui conflict, dându-le acestor două țări libertatea de a merge înainte singure.

Și atunci de ce se insistă atât de mult?

E.R.: Au mai fost declarații din partea Moscovei, ei nu încearcă decât să-i țină în preajma lor. Nu văd de unde ar lua Rusia acum această deschidere de a da impulsuri pentru soluționare. Rusia acum nu face decât să repare consecințele războiului din Caucaz.

Adică peticește cumva ce-a dres acum câteva luni, în august, în Georgia?

E.R.: Absolut, absolut. Rusia încearcă să facă o mică diferență, dar este numai o...

Să arate ca poate și altfel?

E.R.: Ca să arate că poate și altfel trebuie să soluționeze conflictele. Rusia însă nu este acum dispusă să soluționeze toate conflictele, pe care le-a creat cu 18 ani în urmă, în țările post-sovietice.